

NAVODILA PRIJAVITELJEM
za pripravo vlog za
IZBOR PROJEKTOV LAS DRAVA
FINANCIRANJE IZ SKLADA ESRR
TEMATSKO PODROČJE:
A) ustvarjanje delovnih mest
C) varstvo okolja in ohranjanje narave
D) Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin

št. Javnega poziva 9/2021

Ruše, november 2021

Kazalo

1. OZADJE JAVNEGA POZIVA	3
2. PREDMET JAVNEGA POZIVA, UPRAVIČENO OBMOČJE, UPRAVIČENI PRIJAVITELJI IN UPRAVIČENI STROŠKI.....	3
2.1. Predmet javnega poziva.....	3
2.2. Obrazložitev k tematskemu področju A) ustvarjanje delovnih mest	3
2.2.1. Opis ciljev tematskega področja A) <i>ustvarjanje delovnih mest</i>	5
2.3. Obrazložitev k tematskemu področju C) varstvo okolja in ohranjanje narave ..	7
2.3.1. Opis ciljev tematskega področja C) <i>varstvo okolja in ohranjanje narave</i> ...	8
2.4. Obrazložitev k tematskemu področju D) večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin.....	10
2.4.1. Opis ciljev tematskega področja D) <i>večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin</i>	11
2.5. Dodatni horizontalni cilji EU	12
2.6. Območje, na katerem se lahko izvajajo projekti LAS	14
2.7. Ciljne skupine, upravičeni prijavitelji in parterji v projektih LAS	14
2.8. Splošna pravila.....	14
2.9. Upravičeni stroški projektov	15
2.10. Višina sofinanciranja posameznih upravičenih stroškov	22
2.11. Projekti in državne pomoči	22
3. SREDSTVA JAVNEGA POZIVA IN ČAS IZVAJANJA PROJEKTOV	22
3.1. Sredstva, ki so na razpolago za sofinanciranje projektov.....	22
3.2. Minimalni in maksimalni znesek in delež podpore	22
3.3. Čas izvajanja projektov ter obdobje upravičenosti do sofinanciranja in vlaganje zahtevkov.....	23
4. ODDAJA VLOGE IN IZBOR PROJEKTOV	23
4.1. Prijavna dokumentacija	23
4.2. Priporočila pri pripravi vloge.....	23
4.3. Kako izpolniti posamezna poglavja prijavnice in stroškovnega načrta	23
4.4. Predložitev vloge.....	23
4.5. Točkovnik.....	25
4.6. Javna objava rezultatov javnih pozivov	28
5. KAJ JE POTREBNO VEDETI O IZVAJANJU PROJEKTOV	28
5.1. Ključne odgovornosti upravičencev: vodilnega partnerja in projektnih partnerjev	28
5.2. Finančno upravljanje projekta.....	28
5.3. Poročanje, spremljanje in kontrola upravičenosti stroškov	28
5.4. Promocija sofinancerjev, projekta in njegovih rezultatov.....	29
5.5. Spremembe projekta	29
5.6. Zaključek projekta in obveznosti po zaključku projekta	29

1. OZADJE JAVNEGA POZIVA

Na prvi skupščini dne 27.01.2016 je 167 ustanovnih članov iz javnega, ekonomskega in socialnega sektorja iz območja občin Lovrenc na Pohorju, Ruše in Selnica ob Dravi podpisalo pogodbo o ustanovitvi in delovanju LOKALNO AKCIJSKE SKUPINE LAS DRAVA (v nadaljevanju LAS).

Karta 1: Območje LAS v okviru Slovenije

Z namenom, da bi skupaj prispevali k razvoju območja, je LAS pripravila Strategijo lokalnega razvoja (SLR) za obdobje 2014-2020, določila vizijo, cilje in predvidene rezultate delovanja LAS 2014-2020.

Lokalni razvoj na podlagi SLR LAS DRAVA bo financiran iz dveh skladov in sicer iz EKSRP in ESRR.

Sredstva ESRR bodo namenjena financiranju projektov v urbanih naseljih z manj kot 10.000 prebivalci. **Naselja, v katerih se lahko izvajajo projekti, financirani iz ESRR, so: Lovrenc na Pohorju, Ruše in Selnica ob Dravi.**

V skladu s *Sklepom Vlade RS* imata občini Ruše in Selnica ob Dravi status problemskega območja zaradi nadpovprečne stopnje brezposelnosti. Na podlagi tega statusa je območje LAS-a, na območju navedenih dveh občin, upravičeno do dodatnih sredstev. **Ta dodana sredstva bo LAS porabila za izvedbo projektov, katerih končni rezultat bodo nova delovna mesta.**

Preostala sredstva iz ESRR bodo namenjena izvajanju projektov iz treh tematskih področij v naseljih Ruše in Selnica ob Dravi in sicer: *A) ustvarjanje delovnih mest, C) varstvo okolja in ohranjanje narave in D) večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin.*

2. PREDMET JAVNEGA POZIVA, UPRAVIČENO OBMOČJE, UPRAVIČENI PRIJAVITELJI IN UPRAVIČENI STROŠKI

2.1. Predmet javnega poziva

Javni poziv št.9 je namenjen podpori projektov, ki bodo financirani iz sklada ESRR in ki naslavlajo tematsko področje :

- A) *ustvarjanje delovnih mest*
- C) *varstvo okolja in ohranjanje narave*
- D) *Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin*

in se bodo izvedli v naseljih: Lovrencu na Pohorju, Ruše in Selnica ob Dravi.

2.2. Obrazložitev k tematskemu področju A) *ustvarjanje delovnih mest*

Za celotno območje LAS je značilna velika stopnja nezaposlenosti. Julija 2014 je bila na območju povprečna 15,13 % brezposelnost. V Občini Ruše je bila 17,4% brezposelnost, v Občini Selnica ob Dravi 14% in v Občini Lovrenc na Pohorju 13,7 % brezposelnost. Zaradi velike brezposelnosti je del območja LAS uvrščenega v problemska območja, posledično ima LAS pravico do dodatnih sredstev za zmanjšanje brezposelnosti. Ta sredstva bodo v celoti namenjena uresničitvi ciljev iz tematskega

področja *Ustvarjanje delovnih mest*.

V okviru sredstev ESRR bodo podprte naloge za povečanje podjetnosti, ustvarjalnosti in inovativnosti, nastanek neformalnih mrež za spodbujanje podjetništva, razvoj raznega orodja za aktivacijo lokalnih potencialov, razvoj ponudbe lokalnih proizvodov in storitev ter aktivnosti za oživljanje vaških (naseljskih) jeder. Kot npr.: na območju so kot ranljive skupine prepoznani starejši (zaradi osamljenosti in gibalne fizične omejenosti), brezposelni (nad 50 let z voljo in pripravljenostjo pomagati drugim), ženske (ki imajo po naravi večji čut do soljudi). Po drugi strani so mlajši izobraženci z znanjem o IT, ki bodo razvili IT orodja za povezavo med starejšimi in tistimi, ki jim želijo pomagati; posamezniki z znanjem fizioterapije ali poznavanjem drugih vrst reanimacije, potrebne starejšim. Na tretji strani pa imamo lokalne pridelovalce zdrave hrane, ki želijo preko kratkih verig to hrano ponujati v lokalnem okolju, torej tudi starejšim. Vse navedene ciljne skupine, vsaka s svojim interesom in željami, se lahko povežejo v neformalno mrežo, ki bo celovito reševala problem onemoglosti in osamljenosti starajočega se prebivalstva. Učinek na število vključenih prebivalcev je lahko velik, rezultat pa morajo biti nova delovna mesta in nova IT orodja.

Z namenom odpiranja delovnih mest in povečevanja zaposljivosti bodo izvedene tudi naloge, katerih nosilci so lahko mladi, združeni na območju »kreativnih industrij«, lociranih v trenutno degradiranih zgradbah in katerih rezultat bodo novi produkti in storitve.

Pri pripravi projekta izhajajte iz potreb in ciljev tematskega področja A) *nova delovna mesta* kot so zapisane v SLR in sicer.

potrebe tematskega področja A) nova delovna mesta so:

- nova delovna mesta v urbanih naseljih (inovativna delovna mesta v kulturi, turizmu, športu, oskrbi urbanih naselij);
- povečati konkurenčnost gospodarstva v urbanih naseljih vzpostavitvi neformalne mreže za spodbujanje podjetništva, predvsem socialnega podjetništva;
- povezovanje prebivalstva v urbanih naseljih v partnerstva za vzpodbujanje podjetništva, medsebojno pomoč, vzpostavitev časovne banke; vzpostavitev lokalne menjave dobrin; aktiviranje partnerstev za podporo lokalnih trgovin, storitev in podjetij »cash mob«;
- vzpodbuditi nastanek novih dejavnosti za oživljanje »naseljskih jeder«.

Cilje in kazalnike, ki dokazujejo doseg cilja tematskega področja *Nova delovna mesta*, bodo dosegali tisti projekti,:

- ✓ ki bodo predvidevali povezovanje med sektorji in lokalnimi akterji na način, ki bo imel multiplikacijske učinke na lokalni razvoj in na hierarhično višje dokumente,
- ✓ ki bodo predvideli inovacije in doseganje rezultatov, ki bodo zagotovili dolgoročne spremembe na najmanj na *tematskem področju: ustvarjanje delovnih mest in spodbujanje podjetniške aktivnosti*.
- ✓ ki bodo s svojimi rezultati prispevali k uresničevanju ciljev ESRR in ciljev ter ukrepov, zastavljenih v SLR in sicer:

Tematsko področje	ukrep	cilj	kazalnik
A) Ustvarjanje delovnih mest	AU1: zaposlovanje in nova delovna mesta;	A1: ustvariti nova delovna mesta in povečati število zaposlenih	Število novih delovnih mest
	AU2: razvoj podjetništva: mreže za vzpodbujanje podjetništva in oblikovanje lokalne ponudbe (partnerski projekti);	A2: vzpostaviti tematska partnerstva	Število tematskih partnerstev (v primeru ESRR v urbanih naseljih) / Št deležnikov vključenih v izvajanje projektov
	AU3: razvoj in	A3: razviti ponudbe novih	Število novih proizvodov

	vzpostavitev novih dejavnosti;	lokalnih proizvodov in storitev jeder	in storitev
	AU4: oživljanje naseljskih jeder (Lovrenc na Pohorju, Ruše, Selnica ob Dravi);	A4: vzpostaviti nove dejavnosti za oživljanje vaških in mestnih	Število dejavnosti za oživljanje vaških in naseljskih jeder

Projekti, ki bodo naslavljali tematsko področje A) ustvarjanje novih delovnih mest, morajo vpliva na doseganje enega ali več ciljev (AU1 do AU4). Zato lahko predlagatelj izbere več ukrepov, ob tem pa mora izpolnjevati kazalnike vsakega od ukrepov, ki ga je izbral.

2.2.1. Opis ciljev tematskega področja A) ustvarjanje delovnih mest

Cilj A 1) ustvariti nova delovna mesta in povečati število zaposlenih

V okviru tega cilja bo LAS vzpodbudila nastanek novih delovnih mest. Nezaposlenost in pomanjkanje delovnih mest sta največja problema, s katerim se sooča območje LAS-a. Ta problem vpliva tudi na padajočo nataliteto in na vedno večjo ekonomsko odvisnost mladih od staršev. Povzroča nastajanje marginalnih skupin: brezposelnih žensk, mladih, starejših. Čeprav je po drugi strani vzpodbuden podatek, da se na območju in med brezposelnimi povečuje povprečna stopnja izobrazbe. Kar 60% brezposelnih ima srednjo izobrazbo in s tem poklicna znanja in veščine za opravljanje inovativnih dejavnosti na območju LAS-a.

Da bo LAS dosegla cilj, bo s pomočjo Ukrepa: »vzpodbude za nova delovna mesta in zaposlovanje« izvedla naslednje naloge, ki bodo:

- koristila priložnosti, ki jih območje nudi za kvalitetno bivanje in za razvoj dejavnosti, s ciljem zmanjševanja dnevne migracije in povečevanja gospodarske rasti območja;
- vzpostavljala zaposlovanje v inovativnih dejavnostih ter ustvarjali nova delovna mesta in zaposlitve;
- vzpodbujala prebivalstvo k povezovanju v partnerstva za medsebojno pomoč, vzpostavljanju časovne banke; vzpostavljanju lokalne menjave dobrin; aktivirali partnerstva za podporo lokalnih trgovin, storitev in podjetij »cash mob«, kratke dobavne verige;
- vzpostavljala ponudbo lokalnih produktov preko meje, kjer je kupna moč prebivalcev večja;
- vzpostavljala povezovanje na skupnih projektih z avstrijskimi partnerji;
- vzpostavljala nove dejavnosti (ekoturizem, kampi, rekreacijske in tematske poti) za zadovoljevanje potreb tranzitnih gostov (npr. kolesarjev, pohodnikov ipd.);
- koristila potencial za priložnosti in turizem, ki ga nudi reka Drava (splavarstvo, igrifikacija) ter potencial odmaknjene neokrnjene narave sredi Pohorja in Kozjaka (Lovrenc na Pohorju z vsemi svojimi zaselki, zgodbami, Lovrenškimi jezери, Sv Duh na Ostrem vrhu, ipd.);
- koristili krajevne značilnosti in tradicijo (les, oglarstvo, jabolka, volna, sušenje sadja, čebelarstvo ...) ter izdelkov domače in umetnostne obrti.

kazalnik	Enota mere	sklad	območje
Nova delovna mesta	Število novih delovnih mest	ESRR	Urbana naselja Ruše, Selnica ob Dravi

Cilj A 2) Vzpostaviti tematska partnerstva (mreže za vzpodbujanje podjetništva in oblikovanje lokalne ponudbe): ta cilj je povezan s prejšnjim ciljem in se bo izvajal v okviru istega ukrepa ter ukrepa »vzpodbude za razvoj podjetništva«.

Ugotovljeno je, da so ljudje na območju LAS vedno bolj »zaprti«. Razen tistih, ki delujejo v družtvih, se ostali več ne srečujejo, družijo. To še posebej velja za marginalne skupine (brezposelnih, starejših, žensk, mladih), ki so prizadete zaradi različnih vzrokov in ki jim posledično grozi razen ekonomske tudi socialna izključenost.

Pri tem je potrebno upoštevati, da se življenjska doba podaljšuje in da je na območju negativna prirast

prebivalstva. Posledično se prebivalstvo na območju stara. Družba se na ta pojav še ni pripravila, zato ni niti domov za starejše, niti varovanih stanovanj, niti kakršnih koli drugih programov za starejšim. Po drugi strani je to velika ciljna skupina (30% prebivalstva), ki ima svoje potrebe in želje. Potrebe po oskrbi so se izrazile kot priložnost za nove dejavnosti in nova delovna mesta (npr. kvalitetna prehranska oskrba z možnostjo dostave na dom; izvajanje reanimacije starejših; razvoj IT orodij za večjo varnost starejših, ipd.). Vsaka od teh posameznih dejavnosti bo učinkovitejša, če bodo izvajalci povezani v mrežo (partnerstvo), s čimer bodo vzpostavljene celostne rešitve za ciljno skupino starejših.

LAS bo tudi vzpodbudila nastajanje podjetniških mrež, predvsem med tistimi, ki bodo upravičenci do vzpodbud za zaposlovanje. Vzpodbudila bo povezovanje v smislu celostne ponudbe in kratkih verig vseh vrst znotraj območja in čezmejno sodelovanje. Mladi in novi podjetniki bodo uspešnejši, če si bodo vsaj v začetnem odboju medsebojno delili izkušnje, znanja ter si medsebojno pomagali preko t.i. časovne banke ali »cash mob« ali drugih shem množičnega financiranja. S tem bodo presegli slabo finančno spremljanje dejavnosti s strani bank ter omilili pomanjkanje razvojnih in zagonskih sredstev. Premagana pa bo tudi premajhna podjetnost in inovativnost, posledično bodo podjetniki in podjetja povezani, s čimer se bo krepilo zavedanja: »skupaj smo boljši, uspešnejši in močnejši«.

Izhajajoč iz ugotovitve: *premalo programov in priložnosti za mlade* bo LAS vzpodbujala tudi nastajanje mreže namenjene celostnemu varstveno-prostočasnemu zagotavljanju otroških in mladostniških potreb. Povezani bodo straši in izvajalci aktivnosti, namenjenih otrokom in mladostnikom.

kazalnik	Enota mere	območje
Tematska partnerstva	Število tematskih partnerstev v urbanih naseljih	Urbana naselja Ruše, Selnica ob Dravi
Deležniki v tematskih partnerstvih v urbanih naseljih	Število deležnikov vključenih v izvajanje projektov	

Cilj A 3) Razviti ponudbe novih lokalnih proizvodov in storitev: območje LAS-a nima izražene usmeritve, po ničemer ni prepoznavno, v ničemer ni "vodilno": ni kmetijsko, ni turistično, ni gospodarsko, ni prehrabno zaledje. Posledično ni storitev v turističnih dejavnostih, prostočasnih dejavnostih, v ponovni uporabi, socialno-varstvenih dejavnostih. Slabi so tudi pogoji za vzpostavitev spletnih dejavnosti. Če navedeno združimo z ugotovitvijo, da je večina prebivalcev skoncentrirana v treh naseljih: Ruše, Lovrenc na Pohorju in Selnica ob Dravi (urbana naselja), potem lahko ugotovimo, da je potreba teh prebivalcev po novih storitvah in proizvodih velika. Po drugi strani pa tudi lokacija območja ob tranzitni povezavi med Mariborom in Dravogradom: železnica, ceste, tematske poti, plovne poti, daje območju priložnost za trženje vseh vrst ponudbe.

LAS bo ta cilj dosegla z:

- vzpodbudami za razvoj in vzpostavitev novih, manjkajočih, dejavnosti na območju (turistične dejavnosti, sobodajalstvo, socialno-varstvene dejavnosti, sodobne kreativne dejavnosti);
- vzpodbudami za razvoj in ponudbo novih izdelkov in storitev v tržnih nišah: npr. razvoj IKT orodij in storitev, vzpostavitev ponudbe v kratkih dobavnih verigah, ipd.
- vzpodbudami za razvoj podjetniške infrastrukture za mlade, izobražene in brezposelne (kreativne industrije, socialna podjetja).

kazalnik	Enota mere	območje
zaključeni projekti v primerjavi z odobrenimi projekti	Število zaključenih projektov v primerjavi z odobrenimi projekti	Urbana naselja Ruše, Selnica ob Dravi

Cilj A 4) Vzpostaviti nove dejavnosti za oživljanje vaških in mestnih jeder: ob upoštevanju zgoraj zapisanih ugotovitev glede razkoraka med potrebami možnostmi se je partnerstvo LAS odločilo, da bo doseglo tudi cilj glede oživitve naseljskih jeder. »Naseljskih« zato, ker je na območju nekaj vasi, večina naselij pa nima vaškega značaja (Lovrenc, Selnica, Bistrica), pa tudi mestnega ne. Edino

mesto so Ruše. Zato je v nadaljevanju uporabljen enoten izraz »naselja«. To so naselja za prebivanje. Večina prebivalcev je koncentrirana v naseljih Ruše, Selnica ob Dravi in Lovrenc. Prebivalci potrebujejo storitve in zaposlitvene priložnosti, opisane v predhodnih poglavjih, potrebujejo pa tudi ponudbo lokalno pridelane hrane, ponudbo kulturnih, športnih in drugih priložnosti, izvedbo turističnih ali drugih dogodkov ipd..

Kot primerno lokacijo za vzpostavitev tovrstne ponudbe je LAS prepoznala v degradiranih stavbah v središčih urbanih naselij (Ruše, Selnica) in v ureditvi degradirana območja na območju bivše Tovarne dušika Ruše in gramoznice v Selnici. LAS bo vzpodbujala izvedbo takšnih projektov, s katerimi bodo degradirane stavbe postale center kulturnih in kreativnih industrij. V teh centrih se bodo povezovali ljudje, ki imajo ideje, s tistimi, ki te ideje potrebujejo. Dogajanja se bodo iz zgradb prenesla v središča naselij, s čimer se bodo oživila naseljska jedra. Ti projekti se bodo prepletali z odpiranjem delovnih mest in vzpostavljanjem novih dejavnosti. Vplivali bodo tudi na odpravo slabega image območja zaradi nekdanj svetovno znane proizvodnje dušikovih proizvodov (karbid) in s tem povezane prepoznavnosti območje: zadimljenost doline Drave. Nove kulturno-kreativne industrije bodo vzpostavile novo, prijaznejšo podobo območja.

Oživitve naseljskih jeder je povezana s potrebo po preusmeritvi tranzitnega prometa izven naseljskih središč. Zato je ta cilj v tesni povezavi s ciljen C 4: trajnostna mobilnost.

kazalnik	Enota mere	območje
zaključeni projekti v primerjavi z odobrenimi projekti	Število zaključenih projektov v primerjavi z odobrenimi projekti	naselja Lovrenc na Pohorju, Ruše, Selnica ob Dravi

2.3. Obrazložitev k tematskemu področju C) varstvo okolja in ohranjanje narave

Iz energetskih poročil je razvidno, da na območju LAS Drava še ni učinkovite rabe energije, niti varčevanja z energijo niti ni vzpodbujena raba obnovljivih virov energije. Zato so v SLR LAS Drave zapisani ukrepi, ki vzpodbujajo rabo obnovljivih virov energije. Posledično bo LAS Drava podprla projekte, s katerimi se bo ogrevanje s fosilnimi gorivi v javnih zgradbah nadomestilo z obnovljivimi viri energije. S tem bo LAS težila k vzpostavljanju nizkoogljične skupnosti na območju, zmanjšanju izpustov trdih delcev in CO₂ v zrak. **Naloga LASa je vzpodbujanje rabe OVE in URE**

Nižinski del območja je dobro oskrbljen s kvalitetno pitno vodo iz javnega omrežja, kakor tudi z odvajanjem odpadnih voda. Tu se redno opravlja monitoring pitne vode, ki je, predvsem odkar je voda iz »Selniške dobrove«, vedno v mejah normale. Nasprotno je v hribovskih predelih območja. Zaradi oddaljenosti in razpršenosti ni mogoče tega območja priklopiti na nižinsko vodovodno in kanalizacijsko omrežje, pač pa imajo mnoga gospodinjstva lastno vodno zajetje ter greznice, katerih vsebina še mnogo kje odteka prosto v tla in onesnažuje podtalno pitno vodo. To dokazujejo občasne meritve. Zato bo LASova prioriteta naloga **vzpodbujanje investicije v izgradnjo bioloških (rastlinskih) ali malih čistilnih naprav na delih območja, kjer ni možnosti priključitve na javno vodovodno ali kanalizacijsko omrežje.**

LAS bo v skladu s **strategijami trajnostne mobilnosti vzpodbujala trajnostno mobilnost v naseljih**. S tem bo po eni strani težila k zmanjšanju izpustnih plinov v ozračje, po drugi strani pa bo omogočila vsem ciljnim skupinam enako možnost rabe vseh javnih in skupnih prostorov. Sedaj temu ni tako, saj so določene ciljne skupine, kot so starejši, invalidi, otroci in drugi šibkejši (mamice z dojenčki), diskriminirane v rabi skupnega javnega prostora. Na območju so namreč deli naselij, ki zaradi degradiranosti močno otežujejo rabo javnih površin. Takšen del je tudi v naselju Selnica ob Dravi, kjer je **glavno degradirano območje ob gramozni jami in stanovanjski fond v središču naselja**. Npr. ker je skozi naselje Selnica ob Dravi speljan javni tranzitni promet (tudi z vlačilci), cesta je brez pločnikov ali pa celo tik ob propadajoči javni zgradbi, je gibanje po tem delu naselja za omenjene ciljne skupine življenjsko nevarno. Druge poti do šole, upravne enote, pošte pa ni. Zato bo LAS težila k temu, da bo takšna območja preuredila v skladu z načeli trajnostne mobilnosti, posledično pa odpravila diskriminiranost posameznih skupin prebivalcev, ker jim bo po izvedbi projekta omogočena enaka in varna raba tega javnega prostora.

Med **prioritetnimi nalogami LASa je zagotavljanje trajne mobilnosti z** izrabo potenciala hoje, kolesarjenja, prenove javnega potniškega prevoza in optimizacije oziroma umiritve cestnega motornega prometa v središčih urbanih naselij.

Potrebe tematskega področja C) Varstvo okolja in ohranjanje narave so:

- Obnova degradiranih območij za potrebe turizma in vzpostavljanja inovativnih dejavnosti (kreativne industrije) ;
- Obnova sistema tematskih poti po urbanih delih;
- Pospešiti priključevanje gospodinjstev na javno kanalizacijsko omrežje.

Cilje in kazalnike, ki dokazujejo doseg cilja tematskega področja C) Varstvo okolja in ohranjanje narave, bodo dosegali tisti projekti,:

- ✓ ki bodo predvidevali povezovanje med sektorji in lokalnimi akterji na način, ki bo imel multiplikacijske učinke na lokalni razvoj in na hierarhično višje dokumente,
- ✓ ki bodo predvideli inovacije in doseganje rezultatov, ki bodo zagotovili dolgoročne spremembe na najmanj na **tematskem področju: C) Varstvo okolja in ohranjanje narave**
- ✓ ki bodo s svojimi rezultati prispevali k uresničevanju ciljev ESRR in ciljev ter ukrepov, zastavljenih v SLR in sicer:

Tematsko področje	ukrep	cilj	kazalnik
C) Varstvo okolja in ohranjanje narave .	CU1: zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov in vlaganja v manjšo okoljsko infrastrukturo	C 1) zmanjšati izpuste toplogrednih plinov in vlaganja v manjšo okoljsko infrastrukturo v urbanih naseljih	Število zaključenih projektov v primerjavi z odobrenimi projekti
	CU2: prenova degradiranih območij in stavb	C 2) prenoviti degradirana območja in degradiranih zgradb v mestnih/vaških središčih	Število zaključenih projektov v primerjavi z odobrenimi projekti
	CU3: obnova in vzpostavitev novih tematskih poti in spremljajoče infrastrukture	C 4) vpeljati razne oblike trajnostne mobilnosti	Število zaključenih projektov v primerjavi z odobrenimi projekti
	CU4: vzpodbuda trajnostni mobilnosti		

Projekti, ki bodo naslavljali tematsko področje C) Varstvo okolja in ohranjanje narave, morajo vplivati na doseganje enega ali več ciljev (CU1 do CU4). Zato lahko predlagatelj izbere več ukrepov, ob tem pa mora izpolnjevati kazalnike bsakega od ukrepov, ki jih je izbral.

2.3.1. Opis ciljev tematskega področja C) varstvo okolja in ohranjanje narave

Cilj C 1) zmanjšati izpuste toplogrednih plinov in vlaganja v manjšo okoljsko infrastrukturo: na območju LAS je ugotovljena velika energetska potratnost, predvsem v javnih objektih. Nanaša se predvsem na uporabo energentov za ogrevanje: kurilnega olja, lesa in elektrike. Električna sicer sama po sebi ne onesnažuje okolja na območju LAS-a, ga pa onesnažujejo TE, ki jo proizvajajo. Kurilno olje in les pa onesnažujeta zrak s trdimi delci, ki so posledica slabega izgorevanja v starejših kurilnih napravah. Zato bo LAS podprla **projekt izrabe v OVE in URE.**

kazalnik	Enota mere	območje
izvedeni projekti v primerjavi z odobrenimi projekti	Število zaključenih projektov v primerjavi z odobrenimi projekti	Naselje Ruše, Selnica ob Dravi

Cilj C 2) prenoviti degradirana območja in degradiranih zgradb v mestnih/vaških središčih: na območju LAS-a obstajajo degradirana območja (lokacije na območju stare tovarne dušika, gramoznica in degradirane stavbe v središču Selnice ob Dravi), ki negativno vplivajo na okolje. Za doseganje tega cilja bodo podprti projekti – brownfield naložbe, s katerimi **bodo trenutno degradirana območja in stavbe postale podporno okolje** za delovna mesta v medgeneracijskem sodelovanju, v športno-rekreativni dejavnosti; v kreativnih industrijah, kulturi ipd.. Projekti bodo učinkovali na oživitve naseljskih jeder, na vzpostavljanje partnerstev, na vzpostavitev novih storitev in dejavnosti.

kazalnik	Enota mere	območje
Zaključeni projekti v primerjavi z odobrenimi	Število zaključenih projektov v primerjavi z odobrenimi	Naselje Ruše, Selnica ob Dravi

Cilj C 3) ohranjati stanje naravnega okolja ob sočasni izrabi njegovih prednosti v turistične namene; obnoviti ali na novo vzpostaviti tematske poti ter spremljajočo infrastrukturo: območje LAS-a je prepredeno s številnimi potmi. Večina jih je nastala ob samoiniciativni pobudi lokalnih prebivalcev, zato so trenutno namenjene predvsem lokalnim prebivalcem. Temu primerna je tudi opremljenost teh poti. Vendar je LAS ugotovila, da te poti predstavljajo priložnost za nov celovit turistični produkt in s tem tudi možnost vzpostavitve novih delovnih mest in inovativnih storitev in dejavnosti. Da bo LAS dosegel cilje, zapisane pod cilji A (nova delovna mesta) bo preko *vzpodbud za obnovo ali novo vzpostavitev tematskih, učnih in drugih poti ter vzpodbud v spremljajočo opremo na in ob teh poteh* vzpodbudil nastanek številnih, ustrezno opremljenih poti.

V ta namen bo LAS iz sredstev ESRR podprla projekte v naselju Lovrenc na Pohorju, Ruše in Selnica ob Dravi (kolesarske poti, Čutna pot za osnovnošolsko mladino, varne sprehajalne poti v središčih naselij, označevalne in informativne table, primerne tudi za invalide, ipd.).

kazalnik	Enota mere	območje
Zaključeni projekti v primerjavi z odobrenimi projekti	Število zaključenih projektov v primerjavi z odobrenimi	Naselje Ruše, Selnica ob Dravi

C 4) vpeljati razne oblike trajnostne mobilnosti: LAS je prepoznala dve veliki okoljski težavi. Kot prvo je prepoznala prevelik promet v naseljskih središčih in posledično preveliko obremenitev okolja z onesnaženim zrakom ter onemogočeno varno rabo naseljskih središč za vsakodnevne opravke posameznim ranljivim skupinam (invalidom, otrokom ipd.). Zaradi nedostopnosti posameznih delov javnih območij se je na območju vzpostavila diskriminacija med ranljivimi skupinami (invalidi zaradi tranzitnega prometa ne morejo dostopati do javnih ustanov: pošta, upravna enota ipd.). razen nedostopnosti so nekateri deli urbanih naselij tudi nevarni za vsakodnevno rabo (npr. cesta in pločnik okrog cerkve v centru Lovrenca na Pohorju)

Za odpravo navedenih težav bo LAS podprla **vlaganja v razvoj in vzpostavitev trajnostne mobilnosti**. Saj, če tega ne bo storila, se bo tako tranzitni promet kot vse druge oblike prometa (dnevna mobilnost, vožnja z motornimi kolesi po gozdnih pobočjih, turistično obiskovanje gozdov, itd.) nekontrolirano povečeval in širil. Posledice bodo povečana koncentracija izpušnih plinov, odpadkov s tem degradacija naravnega okolja. Zato bo LAS vzpodbudila :

- izvedbo programov osveščanja prebivalcev o pomenu ohranjanja narave in okolja (pomen pitne vode, ponovna raba, kodeks obnašanja obiskovalcev in opazovalcev narave , ipd.),
- uvedbo trajnostne mobilnosti v središčih naselij tako, da bo odpravljena diskriminiranost ranljivih skupin v delu, ki se nanaša na enake možnosti rabe javnih površin. LAS bo podpirala projekte, ki bodo ranljivim skupinam omogočali prijaznejšo rabo naseljskih središč: dostopnost do javnih ustanov, varno pot v šolo, udeležbo na dogodkih ipd..

kazalnik	Enota mere	območje
izvedeni projekti v primerjavi z odobrenimi projekti	Število zaključenih projektov v primerjavi z odobrenimi projekti	Naselje Ruše, Selnica ob Dravi

2.4. Obrazložitev k tematskemu področju D) večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin

Na območju LAS so prepoznane naslednje ranljive skupine: ob upoštevanju nadpovprečne stopnje brezposelnosti so med prvimi med ranljivimi skupina zagotovo **brezposelne osebe** vseh starosti. Velika skupina so **starejši nad 80 let**, sledijo **ženske**, ker prevladujejo tako med brezposelnimi kot med starejšimi in nato so med ranljivimi skupinami prepoznani tudi **mladi in otroci in prebivalci hribovitega predela območja LAS**.

Med pripravo SLR je bilo še posebej opaziti težnjo po povezovanju žensk, predvsem brezposelnih, ki imajo veliko željo po »biti koristne« in starejšimi. Med njimi je že vzpostavljeno spontano sodelovanje, ki temelji zgolj na občasni spontani pomoči. Zato bo LASova naloga **vzpostaviti (ne)mreže, ki bodo aktivirale različne deležnike** (posameznikov, društev, institucij), **da se razvijejo orodja in poveča socialna vključenost vseh deležnikov**. Vzpostavljena bodo inovativna partnerstva za oblikovanje mrež za starostnike ter **ukrepov za aktivno staranje** (npr. nabava orodja in ureditev prostora za rekreacijo in pri reanimaciji starejših).

Podobno kot za starejše bo LASova naloga tudi vzpostaviti in vzpodbuditi **intervencijsko delo z mladimi**, s katerim jih bo predvsem spodbujala **k zdravemu in aktivnemu življenjskemu slogu** (v izogib brezdelnosti, postopaštvu in kriminalu). V okviru te naloge bo **vzpodbujeno tudi aktiviranje otrok k ustvarjalnim in rekreativnim aktivnostim ter osveščanju o zdravem življenjskem slogu**. Ranljive skupine bodo pritegnjene k udeležbi v vseh projektih, ki bodo izvedeni v okviru drugih tematskih področij, predvsem v okviru tematskega področja ustvarjanja delovnih mest.

Pri izvajanju projektov, namenjenih ranljivim skupinam, lahko sodelujejo tudi lokalne skupnosti s vzpostavljanjem participativnih proračunov.

Pri pripravi projektov izhajajte iz potreb in ciljev tematskega področja D) večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin.

Potrebe tematskega področja D) večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin so: povezovanju generacij, dostopnost vsebin, medgeneracijska pomoč, razvoj socialnih storitev, intervencijsko delo z mladimi

- vzpostavitev inovativnih partnerstev za delo s starostniki in mladimi
- pripraviti program ukrepov in vzpodbud za aktivno staranje.

Cilje in kazalnike, ki dokazujejo doseg cilja tematskega področja D) večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin, bodo dosegali tisti projekti:

- ✓ ki bodo predvidevali povezovanje med sektorji in lokalnimi akterji na način, ki bo imel multiplikacijske učinke na lokalni razvoj in na hierarhično višje dokumente,
- ✓ ki bodo predvideli inovacije in doseganje rezultatov, ki bodo zagotovili dolgoročne spremembe na najmanj na **tematskem področju: D) večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin**
- ✓ ki bodo s svojimi rezultati prispevali k uresničevanju ciljev ESRR in ciljev ter ukrepov, zastavljenih v SLR in sicer:

Tematsko področje	ukrep	cilj	kazalnik
D) večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin	DU1: vzpostavitev partnerstev za večjo vključenost ranljivih skupin	D 1) vzpostaviti partnerstva za delo z mladimi ali starejšimi	Število partnerstev
	DU2: ukrepi za aktivno staranje	D 2) vzpodbuditi ukrepe za aktivno staranje	Število zaključenih projektov v primerjavi z odobrenimi projekti
	DU3: razvoj in vzpostavitev aktivnega življenjskega sloga	D 3) razviti in vzpostaviti aktivni življenjski slog	Število zaključenih projektov v primerjavi z odobrenimi projekti

	DU4: uvedba participativnih proračunov lokalnih skupnosti	D 4) vzpostaviti participativni proračun lokalnih skupnosti za vse aktivnosti vključevanja ranljivih skupin	Število prebivalcev vključenih v participativne proračuna lokalnih skupnosti
--	---	---	--

Projekti, ki bodo naslavljali tematsko področje *področja D) večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin*, morajo vplivati na doseganje enega ali več ciljev (DU1 do DU4). Zato lahko predlagatelj izbere več ukrepov, ob tem pa mora izpolnjevati kazalnike vsakega od ukrepov, ki jih je izbral.

2.4.1. Opis ciljev tematskega področja *D) večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin*

Cilj D 1) vzpostaviti partnerstva za delo z mladimi ali starejšimi: že v predhodnih opisih ciljev je bilo zapisano, da je območje LAS-a starajoče območje, saj je starostnikov vedno več, medtem ko je naravni prirast negativen. Sodoben način življenja in kvalitetna zdravstvena oskrba podaljšujeta življenjsko dobo. Kar je pozitivno. Ni pa pozitivno, da starostnikom, ki jim pešajo fizične moči ali imajo slabši ekonomski položaj, pretežno socialna izključenost, saj na območju LAS-a ni domov za starejše in varovanih stanovanj, primanjkuje tudi socialno varstvena pomoč za starostnike. Tista, ki je, je za marsikaterega starostnika cenovno nedosegljiva.

Po drugi strani je na območju LAS-a vedno bolj razvito zavedanje o pomenu dobrotelosti, prostovoljstva, medgeneracijskega druženja, povezovanja med skrbniki in oskrbovanci. Ta pozitiven trend sodobnega sobivanja bo LAS vzpodbujala z ukrepom **partnerstva za delo z mladimi ali starejšimi**, v okviru katerega bo finančno podprla projekte, namenjene vzpostavitvi in delovnu partnerstev, katerih namen je povezovanje mlajših in starejših generacij zaradi preprečitve socialne izključenosti enih ali drugih; zaradi varstvenih namenov; medsebojne pomoči; zaradi vzpostavitve kratkih dobavnih verig (hrana, osebne storitve) ipd..Sedež tako vzpostavljenih partnerstev bo praviloma v urbanih naseljih, zato bodo za ta ukrep namenjena sredstva ESRR, čeprav bodo v partnerstva vključeni posamezniki (npr. pridelovalci zdrave hrane) izven teh območij.

Partnerstva bodo nastajala tudi med mladimi v vzpostavljanju kreativnih industrij, kjer bo LAS vzpodbujala projekte povezovanja potreb okoliskega gospodarstva in kmetijstva z znanjem mladih v tržnih nišah, novih izdelkih in storitvah. Kreativne industrije bodo delovale v obnovljenih degradiranih stavbah, zato je tudi ta cilj v tesni povezavi z vsemi prej omenjenimi cilji (zaposlovanje, nove storitve, okolje, inovativnost ipd.).

kazalnik	Enota mere	območje
partnerstva	Število tematskih partnerstev	Naselje Ruše, Selnica ob Dravi

Cilj D 2) vzpodbuditi ukrepe za aktivno staranje: v okviru tega cilja bo LAS vzpodbujala organizacijo in izvedbo dogodkov (druženje, šport, rekreacija,), namenjenih predvsem starejšim prebivalcev z namenom, da se starejši prebivalci pritegnejo k aktivnemu sodelovanju v družbenem življenju in s čimer se bo preprečila njihova socialna izključenost.

kazalnik	Enota mere	območje
deležniki vključeni v izvajanje projektov	Število deležnikov vključenih v izvajanje projektov	Naselje Ruše, Selnica ob Dravi

Cilj D 3) razviti in vzpostaviti aktivni življenjski slog: ta cilj bo dosežen podobno kot predhodni cilj, le da bodo ciljne skupine, ki bodo vključene v projektne aktivnosti, širše, saj je vzpodbuda za aktivni slog namenjena tudi najmlajšim, ženskam in vsem drugim, ki želijo aktivno živeti življenje. Podprti bodo projekti, ki bodo namenjeni aktivnemu in vodenemu preživljanju prostega časa najmlajših; prepoznavanju športnih in rekreativnih vsebin, katerih izvedbo nudi območje LAS-a: kolesarski spusti, vodni spusti, športni in rekreativni in drugi dogodki: razni pohodi, tekmovanja, igrifikacija v naravi, ipd..

kazalnik	Enota mere	območje
deležniki vključeni v izvajanje projektov	Število deležnikov vključenih v izvajanje projektov	Naselje Ruše, Selnica ob Dravi

Cilj D 4) vzpostaviti participativni proračun lokalnih skupnosti za vse aktivnosti vključevanja ranljivih skupin: da bo končni učinek izvedenih projektov čim širši, bo LAS del sredstev iz naslova problemskega območja in varovanja okolja namenila za finančne vzpodbude lokalnim skupnostim, da bodo vzpostavile participativne proračune za zaposlovanje, za investicije za vlaganje v manjšo infrastrukturo (male čistilne naprave, zamenjava kurilnih naprav, priključitev na vodovodno ali kanalizacijsko omrežje ipd.). Z vzpostavitvijo participativnega proračuna, namenjenega zaposlovanju, bo LAS dosegla za 20% večji končni rezultat. Namesto 20 novih delovnih mest, kolikor bi jih bilo vzpostavljenih brez participacije lokalnih skupnosti, bo vzpostavljenih 25 novih delovnih mest. namesto 5 projektov v okoljsko infrastrukturo bo izvedenih 7 projektov.

Izvedba posameznih aktivnosti (projektov) bo učinkovala na doseganje rezultatov, opredeljenih v več ciljnih tega tematskega področja. Z izvedbo zgornjih ukrepov bo LAS, razen na doseganje ciljev iz tematskega področja *ustvarjanje delovnih mest* vplivala tudi na ostala tri tematsko področje in sicer:

- ranljivih skupin, saj bodo vzpodbude primarno namenjena ustvarjanju delovnih mest za ranljivih skupin. Vse ranljive skupine bodo pritegnjene k izvajanju aktivnosti v partnerstvih,
- razvoj osnovnih storitev: vsako novo delovno mesto bo vplivalo na obseg in kvaliteto ponudbe osnovnih storitev ;
- varstvo okolja in ohranjanje narave: nova delovna mesta (varuh narave) in neformalna partnerstva za zaščito narave in naravnega okolja bodo učinkovala na obiskovalce naravnega okolja (pohodnike, rekreativce) tako, da se bodo začeli zavedati pomena ohranitve narave. Z dvigom ozaveščenosti bo varovano naravno okolje (pred iztrebljanjem dobrin) in zmanjšala se bo onesnaženost naravnega okolja z odpadki.

kazalnik	Enota mere	območje
prebivalci, vključeni v participativnih proračunov lokalnih skupnosti	Število deležnikov, vključenih v izvajanje projektov	Naselje Ruše, Selnica ob Dravi

2.5. Dodatni horizontalni cilji EU

Razen ciljev iz *tematskih področij*, ki jih naslavlja javni poziv, naj projekt prispeva tudi k vsaj enemu **t.i. horizontalnemu cilju EU**. V SLR LAS Drava so zapisani naslednji horizontalni cilji:

» **Prvi horizontalni cilji: blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje:** na območju LAS-a se vpliv podnebja najbolj odraža na kmetijstvu, ki ga ekstremni vremenski dogodki prizadenejo - pozitivno in negativno. Pozitivno zaradi povečane koncentracije ogljikovega dioksida v ozračju (večja fotosinteza in tako večji pridelki) in s tem dvigu temperature (daljša vegetacijska doba, večje možnosti gojenja toplotno zahtevnih rastlin, premik vegetacijskih pasov), in negativno: manjši pridelek in slabša kakovost zaradi prezgodnjega dozorevanja, pogostejša škoda ob spomladanskih slanah zaradi zgodnejšega olistanja in cvetenja. Kot negativnost je na območju LAS-a prepoznana prizadetost zaradi erozije tal, zlasti vodne in vetrne.

Tudi tla so na celotnem območju LAS-a zaradi nekarbonatne matične podlage kakor tudi zaradi izpiranja hran pretežno kislja, kar vpliva na rodovitnost tal, občutljivost za onesnaževanje in na različno

rabo tal. Hribovski potoki spirajo kislino zemljo iz pobočij in jo nato odlagajo v ravninskem delu, kjer je posledično obdelovalna zemlja vedno bolj kislila. LAS bo preko kratkih dobavnih verig, z vzpostavitvijo lokalne banke semen, vplival na pospešitev in ponovno rabo številnih avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin, prilagojene posebnim lokalnim okoljskim razmeram.

Drugi horizontalni cilj: okolje : iz energetskega poročila je razvidno, da na območju LAS Drava še ni učinkovite rabe energije, niti varčevanja z energijo niti ni vzpodbujena raba obnovljivih virov energije. Zato bo SLR LAS Drave temu horizontalnemu cilju sledila tako, da bo vzpodbujala rabo obnovljivih virov energije. V skladu z Energetskimi koncepti bo vzpodbujala rabo lesne biomase kot energije za ogrevanje javnih zgradb in gospodinjstev. Kot obnovljivi vir energije namesto energije iz fosilnih goriv. S tem bo težila k vzpostavljanju nizkoogljične skupnosti na območju, zmanjšan izpust trdnih delcev in CO₂ v zrak.

LAS bo v skladu s strategijami trajnostne mobilnosti vzpodbujala trajnostno mobilnost tako v naseljih kot izven, v naravnem okolju. S tem bo po eni strani težila k zmanjšanju izpustnih plinov v ozračje, po drugi strani pa bo omogočila vsem ciljnim skupinam enako možnost rabe vseh javnih in skupnih prostorov. Sedaj temu ni tako, saj so določene ciljne skupine, kot so starejši, invalidi, otroci in drugi šibkejši (mamice z dojenčki), diskriminirane v rabi skupnega javnega prostora. Na območju so namreč deli naselij, ki zaradi degradiranosti močno otežujejo rabo javnih površin. Npr. ker je skozi naselje speljan javni tranzitni promet (tudi z vlačilci), cesta je brez pločnikov ali pa celo tik ob propadajoči javni zgradbi, je gibanje po tem delu naselja za omenjene ciljne skupine življenjsko nevarno. Druge poti do šole, upravne enote, pošte pa ni. Zato bo LAS težila k temu, da bo takšna območja preuredila v skladu z načeli trajnostne mobilnosti, posledično pa odpravila diskriminiranost posameznih skupin prebivalcev, ker jim bo po izvedbi projekta omogočena enaka in varna raba tega javnega prostora.

Podpirala bo tudi vse aktivnosti k učinkoviti rabi energije. Na območju LAS Drava je veliko zavarovanih površin, VVO in NATURA 2000. Na teh območjih se že izvajajo varstveni ukrepi, tako da so v kmetijstvu prepovedani vnosi strupenih snovi v tla. V ta namen se redno izvajajo monitoringi vode, kmetije pa so vključene v integrirano ali ekološko pridelavo in posledično so vključeni v redne kontrolne preglede. Zato se onesnaževanje tal iz leta v leto zmeroma zmanjšuje. Z investicijami v male čistilne naprave na območjih, kjer ni možnosti priključitve na javno vodovodno in kanalizacijsko omrežje, bo omogočeno osveščanje vseh prebivalcev in raznih ciljnih skupin o pomenu t.i. vodnega kroga in potrebi po varovanju in ohranjanju naravne danosti- velikih količin podzemne pitne vode in površinskih vodotokov.

Tudi z uvedbo dejavnosti ponovne uporabe bodo nekateri odpadni materiali na novo uporabljeni in dani v nadaljnjo uporabo. S tem se bodo zmanjšale količine odpadkov.

Tretji horizontalni cilj: inovacije: LAS bo podprla predvsem tiste projekte, ki bodo inovativni, ki bodo na območje vnašali ali uvajali prakse ali dejavnosti, ki bodo pripomogle k razvoju območja in ki bodo na tem območju prepoznane kot nove, kot nekaj, česar območje še ne pozna. Glede na to, da iz analiz stanja izhaja, da so ženske ranljiva skupina (prevladujejo med brezposelnimi, med starostniki), bodo imeli pri izboru za financiranje prednost projekti, ki jih bodo izvajale ženske. Inovacije bodo prisotne v vseh tematskih področjih ukrepanja, saj bodo projekti krepili sodelovanje z različnimi akterji, vključevali napredne raziskave ter razvoj novih proizvodov in tehnologij, imeli multiplikativne učinke, na novo bodo uporabljeni obstoječi viri, uvajali bodo nove proizvode ali storitve, upoštevali bodo nove načine obravnavanja različnih vprašanj ipd. S tem bo LAS prispevala k **povečanju inovativnosti**.

SLR bo skozi vsa tematska področja spodbujal **enakost moških in žensk in nediskriminacija**, saj bosta oba spola lahko enakopravno izvajala aktivnosti v okviru potrjenih operacij. Tematsko področje Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin je namenjena predvsem brezposelnim ženskam in ženskam na podeželju, vendar bodo izobraževalni programi in ostale aktivnosti dostopni tudi moškim in se bodo lahko vanje vključevali. Aktivnosti bodo namenjene tudi prebivalcem odročnih hribovskih naselij in drugim ranljivim skupinam. S tem bo SLR vključevala vse zainteresirane in bo delovala ne diskriminacijsko. Aktivnosti spodbujanja enakosti spolov in nediskriminacije bodo zajemali izvajanje delavnic in izobraževanj, oblikovanje različnih programov in vsebin.”

2.6. Območje, na katerem se lahko izvajajo projekti LAS

Projekti, ki bodo financirani na podlagi 7. javnega poziva, bodo financirani iz sredstev ESRR in se lahko izvajajo v naseljih: Lovrenc na Pohorju, Ruše in Selnica ob Dravi.

2.7. Ciljne skupine, upravičeni prijavitelji in parterji v projektih LAS

Ciljne skupine tega javnega poziva so: podjetniki posamezniki, pravne osebe javnega in zasebnega prava, mladi (osipniki, odvisniki, mladoletni prestopniki, otroci in mladostniki iz družin, v katerih je prisotno nasilje itd.) in druge ranljive skupine (ženske žrtve nasilja, migrantke, pripadnice etničnih manjšin itd.), dolgotrajno brezposelne osebe, starejši, nevladne organizacije, interesna ali druga združenja na lokalni ravni, lokalne ali teritorialne iniciative.

Upravičeni prijavitelji in partnerji v projektih LAS so:

pravne osebe javnega in zasebnega prava (lokalne skupnosti, javni zavodi in druge javne institucije, gospodarske družbe, samostojni podjetniki, ipd) s sedežem, registrirano izpostavo, podružnico, organizacijsko enoto ali poslovno enoto na območju LAS DRAVA;

- osebe javnega prava ali institucije, ki delujejo v javnem interesu na območju LAS, ki nimajo sedeža na območju LAS in niso člani LAS s pogojem, da se prijavljeni projekt izvaja na upravičenem območju iz tega poziva;
- nevladne organizacije (društva in njihove zveze ter druge nevladne organizacije) s sedežem na območju LAS DRAVA.

Do financiranja so upravičeni samo prijavitelji in partnerji, ki izvajajo projekte v naseljih Lovrenc na Pohorju, Ruše in Selnica ob Dravi. Do sofinanciranja so upravičeni individualni in partnerski projekti.

Partnerska načela sodelovanja pri pripravi in izvedbi predlaganih projektov so:

Skupno načrtovanje	Partnerji skupno načrtujejo projekt: vsi prispevajo k razvoju projektne predloga, skupaj opredelijo kompetence partnerjev, ki so potrebne za izvedbo projekta, med seboj izberejo vodilnega partnerja, določijo kako bo projekt potekal, naloge, cilje, rezultate in indikatorje
Skupno izvajanje	Nosilni partner je odgovoren za izvedbo projekta v celoti; partnerji prevzamejo odgovornosti za izvedbo in doseganje rezultatov v različnih aktivnostih projekta, partnerji medsebojno stalno izmenjujejo informacije o napredovanju projekta ter se skupaj soočajo s problemi/izzivi, ki lahko nastopijo tekom izvajanja projekta
Skupno osebje	Vsi projektni parterji za v partnerstvu dogovorjene naloge določijo in razporedijo svoje strokovnjake. Le ti medsebojno stalno sodelujejo, izmenjujejo informacije in si medsebojno pomagajo (v primeru nepredvidenih težav v projektu, pomanjkanju znanj v partnerstvu.)
Skupno financiranje	Partnerji v projektu določijo stroškovni načrt; sredstva se razporedijo partnerjem skladno z opravljenimi nalogami, ki so bile predhodno dogovorjene. Stroškovni načrt vsebuje letne načrte porabe sredstev.

2.8. Splošna pravila

Kadar upravičenci niso zavezanci po ZJN, morajo izvajati projekt v skladu s temeljnimi načeli ZJN in pogodbo o sofinanciranju.

Dvojno uveljavljanje stroškov in izdatkov, ki so že bili povrnjeni iz katerega koli drugega javnega vira, **ni dovoljeno**. V tem primeru bo zahtevano vračilo že izplačanega zneska sofinanciranja. Če je dvojno uveljavljanje stroškov in izdatkov namerno, se bo obravnavalo kot goljufija. V vsakem primeru bo treba ustrezni znesek sofinanciranja vrniti. Vrnjeni zneski bodo za upravičenca izgubljeni.

Kombinacija podpore, ki se zagotavlja prek nepovratnih sredstev in finančnih instrumentov, ne glede na to, ali se izvajajo v okviru enega ali več projektov, lahko - ob upoštevanju veljavnih pravil Unije o državni pomoči - pokriva isto izdatkovno postavko, če **skupna vsota vseh oblik podpore ne presega celotnega zneska zadevne izdatkovne postavke.**

Da bi določili **datum zaključka operacije**, je pomembno upoštevati, da morajo biti vsa plačila, da bi bila upravičena, izvršena do datuma zaključka operacije. **Priporočamo, da obdobje trajanja operacije vključuje čas za izvedbo glavnih projektnih dejavnosti ter tudi čas za administrativni zaključek projekta**, da bi zagotovili, da so upravičene vse dejavnosti, ki so povezane s pripravo zadnjega vmesnega in zaključnega poročila.

Dokazovanje upravičenosti stroškov oziroma izdatkov je dolžnost upravičenca. Dokaz, da je strošek oziroma izdatek nastal, sta račun ali eRačun in dokazilo o plačilu upravičenca, ki dokazuje, da je bil račun dejansko plačan (izpis transakcijskega računa upravičenca, potrdilo o bremenitvi računa ali druga knjigovodska listina enakovredne narave).

Kadar upravičenci niso zavezanci po veljavnem ZJN, morajo izvajati projekt v skladu z načeli veljavnega ZJN in pogodbo o sofinanciranju, ki jo bodo podpisali z MGRT.

2.9. Upravičeni stroški projektov

Do sofinanciranja so upravičeni samo t.i. **upravičeni stroški projekta.**

Stroški so upravičeni, če:

- so s projektom neposredno povezani, so potrebni za njegovo izvajanje in so v skladu s cilji projekta;
- so dejansko nastali: za dela, ki so bila opravljena; za blago, ki je bilo dobavljeno; oziroma za storitve, ki so bile izvedene;
- so pripoznani v skladu s skrbnostjo dobrega gospodarja;
- nastanejo in so plačani v obdobju upravičenosti;
- temeljijo na verodostojnih knjigovodskih in drugih listinah;
- so v skladu z veljavnimi pravili Unije in nacionalnimi predpisi.

Upravičeni stroški so:

- stroški zunanjih izvajalcev;
- stroški za investicije
- stroški uporabe osnovnih sredstev.

A. Stroški zunanjih izvajalcev

Ta vrsta stroškov vsebuje stroške storitev, ki jih izvedejo zunanji izvajalci v okviru projekta in so potrebni za projekt. Stroški storitev zunanjih izvajalcev so praviloma upravičeni, če so predvideni v shemi državne pomoči oziroma v načinu izbora projekta.

Delo zunanjih izvajalcev ne more biti opredeljeno kot pavšalno plačilo v odstotku celotnih stroškov projekta oziroma posameznih dejavnosti.

Stroški, ki se nanašajo na vsebino projekta in ki jih upravičencu zagotavljajo **tretje osebe**, lahko vključujejo na primer:

- svetovalne in nadzorne storitve (pravno, finančno, trženjsko, ipd. svetovanje, storitve inženiringa);
- študije o izvedljivosti projektov, projektna dokumentacija, nadzor in investicijski inženiring (po podjemni pogodbi oz. postopku po ZJN-3);
- prevajalske storitve, lektoriranje in podobno;
- storitve izobraževanja in usposabljanja;

- analize, študije in načrti z informacijskega področja;
- administrativno tehnične storitve (npr. uporaba zunanjih računovodskih storitev);
- storitve izdelave študij, raziskav, vrednotenj, ocen, strokovnih mnenj in poročil.

Kot upravičen strošek se lahko šteje tudi članarina v različnih združenjih (slovenskih ali tujih), če je članstvo v takem združenju neposredno povezano z izvajanjem projekta. Kot dokazilo se predloži utemeljitev, zakaj in kako je članstvo povezano s projektom, v kolikor je potrebna tudi dokumentacija o postopku oddaje javnega naročila, če je upravičenec naročnik po zakonu, ki ureja javno naročanje oz. dokumentacija, zahtevana v pogodbi o sofinanciranju oz. v odločitvi o podpori v drugih primerih (le ob prvem zahtevku za plačilo), pravna podlaga za izplačilo članarine (sporazum, pogodba, ...), račun in dokazilo o plačilu.

Sklepanje podjemnih in avtorskih pogodb s svojimi zaposlenimi je neupravičen strošek. To pravilo velja tudi v primeru konzorcija, ko konzorcijski partnerji sklepajo podjemne ali avtorske pogodbe z zaposlenimi pri svojih konzorcijskih partnerjih.

Strošek storitve zunanjega izvajalca je neupravičen, če je:

- zunanji izvajalec povezana družba po pravilih zakona, ki ureja gospodarske družbe ali
- zakoniti zastopnik upravičenca, ali njegov družinski član:
  - udeležen kot poslovodja, član poslovodstva ali zakoniti zastopnik zunanjega izvajalca
  - ali je neposredno ali preko drugih pravnih oseb v več kot petindvajset odstotnem deležu udeležen pri ustanoviteljskih pravicah, upravljanju ali kapitalu zunanjega izvajalca.

Dokazila, ki jih bo potrebno priložiti k zahtevku za povračilo stroškov zunanjih izvajalcev:

Za delo po pogodbi o opravljanju storitev:

- dokumentacija o postopku oddaje javnega naročila, če je upravičenec naročnik po zakonu, ki ureja javno naročanje oz. dokumentacija, zahtevana v pogodbi o sofinanciranju oz. v odločitvi o podpori v drugih primerih (le ob prvem zahtevku za plačilo);
- pogodba o opravljanju storitev (le ob prvem zahtevku za plačilo);
- dokazilo o opravljeni storitvi (npr. poročilo o opravljenih storitvah);
- račun;
- dokazilo o plačilu pripadajočih davkov in prispevkov;
- dokazilo o plačilu.

Za delo po podjemni pogodbi:

- dokumentacija o postopku oddaje javnega naročila, če je upravičenec naročnik po zakonu, ki ureja javno naročanje oz. dokumentacija, zahtevana v pogodbi o sofinanciranju oz. v odločitvi o podpori v drugih primerih (le ob prvem zahtevku za plačilo);
- podjemna pogodba (le ob prvem zahtevku za plačilo);
- dokazilo o opravljeni storitvi (npr. poročilo o opravljenih storitvah);
- račun ali obračun po podjemni pogodbi;
- REK-2 obrazec in dokazilo o plačilu pripadajočih davkov in prispevkov;
- dokazilo o plačilu.

Za delo preko študentskega servisa:

- napotnica študentskega servisa;
- poročilo o opravljenem delu;
- račun študentskega servisa;
- dokazilo o plačilu.

Za delo po avtorski pogodbi:

- dokumentacija o postopku oddaje javnega naročila, če je upravičenec naročnik po zakonu, ki ureja javno naročanje oz. dokumentacija, zahtevana v pogodbi o sofinanciranju oz. v odločitvi o podpori v drugih primerih (le ob prvem zahtevku za plačilo);
- avtorska pogodba (le ob prvem zahtevku za plačilo);
- obračun avtorskega dela;
- dokazilo o opravljeni storitvi (odvisno od storitve – avtorski izdelek, poročilo o delu);
- REK-2 obrazec in dokazilo o plačilu pripadajočih davkov in prispevkov;
- dokazilo o plačilu.

B. Stroški za investicije

B.1. Nakup zemljišča z objektom ali z delom objekta

Če med nakupom zemljišča z objektom ali z delom objekta in ciljem sofinanciranega projekta obstaja neposredna povezava, predstavlja plačilo zemljišča z objektom ali z delom objekta upravičen izdatek, pod naslednjimi pogoji:

- cena za nakup zemljišča z objektom ali z delom objekta ne presega tržne vrednosti, določene v poročilu sodnega cenilca oziroma izvedenca ustrezne stroke (gospodaren nakup), ki ni starejše od šestih mesecev;
- za izgradnjo oz. adaptacijo objekta ali nakup zemljišča z objektom ali z delom objekta v zadnjih desetih letih niso bila dodeljena nepovratna javna sredstva ali nepovratna sredstva Skupnosti, ki bi pomenila podvajanje pomoči, ko gre za sofinanciranje nakupa iz sredstev kohezijske politike;
- izdano je ustrezno gradbeno dovoljenje za načrtovano dejavnost ali pisna zaveza upravičenca, da ga bo v določenem roku pridobil;
- dejanska raba zemljišča z objektom ali z delom objekta mora biti zagotovljena najmanj 5 let po koncu projekta;
- objekt je zgrajen v skladu z nacionalnimi predpisi.

Davek na promet z nepremičninami, DDV, stroški nepremičninskega agenta, stroški notarja in odvetnika, drugi stroški pravnih storitev, stroški geometra ter stroški vpisa v zemljiško knjigo in kataster stavb in zemljišč niso upravičen strošek.

Dokazila, ki jih bo potrebno priložiti k zahtevku za povračilo stroškov za nakup zgradb:

- poročilo sodnega cenilca oziroma izvedenca ustrezne stroke, ki ni starejše od šestih mesecev;
- kopija overjene kupoprodajne pogodbe v obliki notarskega zapisa, tako da je primerna za vknjižbo v zemljiško knjigo;
- izpis iz zemljiške knjige, iz katerega je razvidno, da je predlog vložen oziroma potrjen in da ni nobenega drugega predloga za vpis v zemljiško knjigo, ki bi imel prednostni vrstni red in bi predlagatelju onemogočal vknjižbo lastninske pravice brez bremen, izpis pridobi skrbnik pogodbe sam, saj gre za vpogled v javne evidence;
- izjava s podpisom in žigom odgovorne osebe upravičenca, da za zemljišče z objektom ali z delom objekta, ki je predmet nakupa, v zadnjih desetih letih ni bilo dodeljenih javnih nepovratnih sredstev ali nepovratnih sredstev Skupnosti, ki bi pomenila podvajanje pomoči, ko gre za sofinanciranje nakupa iz sredstev kohezijske politike;
- dokazilo o plačilu kupnine.

B.2. Nakup zemljišč

Nakup zemljišča je upravičen do sofinanciranja iz ESRR pod naslednjimi pogoji:

- med nakupom zemljišča in cilji sofinanciranega projekta mora obstajati neposredna povezava;
- ga potrdi organ upravljanja (v primeru velikih projektov ga poleg OU potrdi tudi EK) z odločitvijo o podpori;

- izdatki nakupa zemljišča ne smejo predstavljati več kakor 10 % skupnih upravičenih stroškov in izdatkov projekta; za propadajoče lokacije in za nekdanje industrijske lokacije, ki vključujejo stavbe, se ta odstotek poveča na 15 %; v izjemnih in ustrezno utemeljenih primerih lahko OU za projekte, povezane z ohranjanjem okolja, dovoli višji delež; kadar se s finančnimi instrumenti zagotavlja podpora končnim prejemnikom v zvezi z naložbami v infrastrukturo s ciljem, da se podprejo dejavnosti urbanega razvoja in urbane regeneracije, se odstotek poveča na 20 %;
- od sodnega cenilca oziroma izvedenca ustrezne stroke pridobljeno poročilo o tržni vrednosti zemljišča in ni starejše od šestih mesecev.

Pri projektih, ki se izvajajo po pravilih državnih pomoči, je upravičenost izdatkov nakupa zemljišč določena v prijavljeni shemi državne pomoči.

Pri projektu, kjer je predmet sofinanciranja tudi nakup zemljišča, je potrebno pred potrditvijo zadnjega zahtevka za izplačilo ponovno preveriti obračun deleža, ki ga predstavlja nakup nezazidanega zemljišča. V primeru, da je bil v zahtevku za izplačilo uveljavljen previsok delež izdatkov za nakup zemljišča, se mora zahtevati vračilo preveč izplačanih sredstev.

Davek na promet z nepremičninami, davek na dodano vrednost, stroški posredovanja, tj. nepremičninskega agenta, stroški notarja in odvetnika, drugi stroški pravnih storitev, stroški geometra ter stroški vpisa v zemljiško knjigo in kataster stavb in zemljišč niso upravičen strošek.

Dokazila, ki jih bo potrebno priložiti k zahtevku za povračilo stroškov za nakup zemljišč:

- poročilo sodnega cenilca oziroma izvedenca ustrezne stroke, ki ni starejše od šestih mesecev;
- kopija overjene kupoprodajne pogodbe v obliki notarskega zapisa, tako da je primerna za vknjižbo v zemljiško knjigo;
- izpis iz zemljiške knjige, ki ga, iz katerega je razvidno, da je predlog vložen oziroma potrjen in da ni nobenega drugega predloga za vpis v zemljiško knjigo, ki bi imel prednostni vrstni red in bi predlagatelju onemogočal vknjižbo lastninske pravice brez bremen, izpis pridobi skrbnik pogodbe sam, saj gre za vpogled v javne evidence;
- dokazilo o plačilu kupnine.

B.3. Gradnja

Gradnja objektov je upravičena do sofinanciranja, če obstaja neposredna povezava med gradnjo in ciljem aktivnosti v operaciji in če ta navodila in odločitve o podpori instrumenta ne določajo drugače.

V zvezi z gradnjo objektov se uporabljajo zlasti Stvarnopravni zakonik, Zakon o zemljiški knjigi, Zakon o evidentiranju nepremičnin, Zakon o urejanju prostora, Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti, Zakon o cestah, Zakon o kmetijskih zemljiščih in na njihovih podlagah sprejeti podzakonski akti.

Izdatki za gradnje lahko vključujejo plačila za vse dejavnosti v zvezi s pripravo in izvedbo gradbenih, obrtniških in instalacijskih del, vključno s projektno in investicijsko dokumentacijo.

Komunalni prispevek NI upravičen strošek.

Pogoji upravičenosti:

- nepremičnina se bo uporabljala za namen in v skladu s cilji, določenimi v projektu;
- pridobljena so bila vsa dovoljenja za gradnjo nepremičnine, razen v primeru gradnje po FIDIC rumeni knjigi, gradnje po sistemu ključ in gradnje po inženiring pogodbah, kjer je treba gradbeno dovoljenje pridobiti tekom izvajanja operacije in pred začetkom gradnje;
- upoštevati je treba veljavno Uredbo o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ (to ne velja za zasebni sektor);
- upoštevati je treba zakonodajo in predpise s področja graditve objektov;

- če zemljišče, na katerem bo stavba zgrajena, ni v lasti upravičenca, mora biti med upravičencem in lastnikom zemljišča sklenjena pogodba o najemu, pogodba o ustanovitvi stavbne pravice, koncesijska pogodba ali drugo dokazilo v skladu z 9. členom Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (s trajanjem najmanj 5 let po zaključku operacije);
- izbor izvajalcev mora biti izveden skladno s postopki javnega naročanja, če je upravičenec naročnik po zakonu, ki ureja javno naročanje ali s postopki javno-zasebnega partnerstva, če je upravičenec javni partner po zakonu, ki ureja javno-zasebno partnerstvo.

Dokazila, ki jih bo potrebno priložiti k zahtevku za povračilo stroškov za gradnjo:

- dokazilo o lastništvu zemljišč (izpis iz zemljiške knjige, izpis pridobi skrbnik pogodbe sam, saj gre za vpogled v javne evidence), kopija sklenjene pogodbe o najemu, pogodbe o ustanovitvi stvarne služnosti, pogodbe o ustanovitvi stavbne pravice, koncesijske pogodbe ali drugo dokazilo v skladu z 9. členom Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti;
- pravno močna gradbena dovoljenja, če je potrebno (vključno z vsemi morebitnimi spremembami), za enostavne objekte za katere gradbeno dovoljenje ni predpisano, se predloži dokazilo, da objekt ni v nasprotju s prostorskim aktom;
- dokumentacija v postopku oddaje javnega naročila, če je upravičenec naročnik po zakonu, ki ureja javno naročanje, dokumentacija v postopku javno-zasebnega partnerstva oz. dokumentacija, zahtevana v pogodbi o sofinanciranju oz. v odločitvi o podpori;
- pogodba o gradbenih delih;
- potrjene posamezne gradbene situacije, ki vsebujejo podatke o količinah in cenah izvedenih del, skupni vrednosti izvedenih del, prej izplačanih zneskih in znesku, ki ga je treba plačati na podlagi izstavljenih situacij;
- končno poročilo/končna izjava (če je v pogodbi predvidena);
- uporabno dovoljenje in potrdilo o prevzemu (v kolikor obstaja);
- dokazilo o plačilu situacij.

B.4. Oprema in druga opredmetena osnovna sredstva

Izdatki nakupa, uporabe in vzdrževanja opreme so upravičeni, če so skladni s cilji projekta, razen če OU ali veljavna shema državnih pomoči določita drugače.

Nakup rabljene opreme NI upravičen strošek.

Nakup vozil je upravičen le, v kolikor je neposredno povezan s cilji projekta in je nakup bolj racionalen od najema vozila.

Pogoji upravičenosti:

Oprema se uporablja za namen in v skladu s cilji, določenimi v projektu.

Investicije v opremo

V to kategorijo sodijo izdatki za investicije v opremo, ki so neposredno povezane s cilji projekta. V tem primeru je lahko upravičen izdatek polna nabavna cena. Oprema, katerega posamična nabavna vrednost po dobaviteljevem obračunu **ne presega vrednosti 500,00 EUR**, se lahko v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi izkazuje skupinsko kot drobni inventar ali kot opredmeteno osnovno sredstvo (npr. računalniki, prenosniki, tablice, mobilni telefoni, ipd.). Če osnovno sredstvo služi za opravljanje temeljne poslovne dejavnosti in se bo uporabljalo dlje kot eno leto, ga je potrebno **opredeliti kot osnovno sredstvo** (npr. računalnik, katerega vrednost je 400,00 EUR). Opredelitev opreme se dokazuje s konto karticami.

Nakup opreme, ki se uporablja kot podpora pri izvajanju projekta

V to kategorijo sodi nakup opreme, ki ni izključno povezana s cilji projekta in ki se ne uporablja 100% samo za namen projekta. Primer za tako opremo je lahko nakup računalnikov, ki jih zaposleni uporabljajo tudi za druge aktivnosti upravičenca, ki niso del projekta. V tem primeru so kot upravičeni

stroški lahko določijo stroški amortizacije v deležu uporabe za aktivnosti pri izvajanju projekta za obdobje trajanja projekta. Celotni stroški amortizacije so upravičeni, kadar je trajanje projekta enako ali daljše kot amortizacijska doba.

Najem opreme

V to kategorijo sodi najem opreme, ki je neposredno povezana s cilji projekta. Upravičen je znesek najema, ki ga najemnik plača najemodajalcu in je dokazan s potrjenim računom ali knjigovodsko listino enake dokazne vrednosti. Upravičenec mora dokazati, da je bil najem stroškovno najbolj učinkovit način za uporabo opreme. Če bi bili pri drugem načinu (na primer zakupu opreme) stroški nižji (kar dokazuje upravičenec), presežek stroškov ni priznan kot upravičen strošek.

Zakup (lizing)

Upravičen je znesek za zakup, ki ga zakupnik plača zakupodajalcu in je dokazan s potrjenim računom ali knjigovodsko listino enake dokazne vrednosti. Zakupnik mora predvsem dokazati, da je bil zakup stroškovno najbolj učinkovit način za uporabo opreme. Če bi bili pri drugem načinu (na primer najemu opreme) stroški nižji (kar dokazuje upravičenec), presežek stroškov ni priznan kot upravičen strošek.

Dokazila:

- dokumentacija o postopku oddaje javnega naročila, če je upravičenec naročnik po zakonu, ki ureja javno naročanje oz. dokumentacija, zahtevana v pogodbi o sofinanciranju oz. v odločitvi o podpori v drugih primerih;
- pogodba ali naročilnica;
- račun (navedba oznake, tipa opreme, v primeru sestavljenih naprav/proizvodnih linij natančna specifikacija posameznih komponent, ki sestavljajo celoto);
- dokazilo o dobavi opreme oziroma posamezne komponente v primeru sestavljenih naprav/proizvodnih linij (za dobave iz EU: dobavnica, tovorni list; v kolikor gre za uvoz: dobavnica, enotna upravna listina (EUL), tovorni list);
- dokazilo, da je kupljena oprema nova (razvidno leto izdelave - garancije, certifikati, tehnične specifikacije, potrdila proizvajalcev);
- izjava s podpisom in žigom odgovorne osebe upravičenca o namenskosti opreme (za kaj se bo uporabljala, kje se bo nahajala in kdo bo njen lastnik po koncu operacije);
- fotografije opreme;
- dokazilo o plačilu.

Neposredni stroški materiala na področju raziskav in inovacij morajo biti neposredno povezani s cilji projekta in ne smejo biti osnovani na določeni kalkulacijski metodi (ključ za izračun) ter morajo biti nabavljeni posebej za aktivnosti projekta (kar dokazuje upravičenec). V primeru uveljavljanja neposrednih stroškov materiala se priložijo naslednja dokazila:

- dokumentacija o postopku oddaje javnega naročila, če je upravičenec naročnik po zakonu, ki ureja javno naročanje oz. dokumentacija, zahtevana v pogodbi o sofinanciranju oz. v odločitvi o podpori v drugih primerih;
- pogodba ali naročilnica;
- račun s specifikacijo (navedba posamezne vrste materiala);
- dokazilo o dobavi materiala (za dobave iz EU: dobavnica, tovorni list; v kolikor gre za uvoz: dobavnica, enotna upravna listina (EUL), tovorni list);
- evidenca prevzema materiala s strani uporabnikov (seznam z navedbo vrste in kosov materiala in navedbo ter podpisom uporabnika, ki ga je prevzel);
- dokazilo o plačilu.

B.5. Investicije v neopredmetena sredstva

Izdatki za nakup in stroški vzdrževanja neopredmetenih sredstev, ki vključujejo nakup nematerialnega premoženja, pridobitev patentov, nakup licenčne programske opreme ali pridobitev drugih neopredmetenih osnovnih sredstev, so upravičeni do sofinanciranja. Neopredmetena sredstva se morajo uporabljati za namen in v skladu s cilji, določenimi v projektu.

Dokazila, ki jih bo potrebno priložiti k zahtevku za povračilo stroškov za neopredmetena sredstva :

- dokumentacija o postopku oddaje javnega naročila, če je upravičenec naročnik po zakonu, ki ureja javno naročanje oz. dokumentacija, zahtevana v pogodbi o sofinanciranju oz. v odločitvi o podpori v drugih primerih;
- pogodba ali naročilnica;
- dokazilo o dobavi neopredmetenih sredstev (za dobave iz EU: dobavnica, tovorni list; v kolikor gre za uvoz: dobavnica, enotna upravna listina (EUL), tovorni list);
- račun;
- izjava s podpisom in žigom odgovorne osebe upravičenca o namenskosti neopredmetenih sredstev (za kaj se bodo uporabljala in kdo bo njihov lastnik po koncu operacije);
- dokazilo o plačilu.

C. Stroški uporabe osnovnih sredstev

Amortizacija nepremičnin, opreme in neopredmetenih osnovnih sredstev

Pogoji upravičenosti:

Stroški amortizacije so upravičeni v primeru, če:

- se stroški amortizacije izračunajo v skladu z ustreznimi računovodskimi predpisi;
- se stroški nanašajo izključno na dobo sofinanciranja tega projekta;
- so izdatki za nepremičnine in opremo vključeni v bilanco stanja ali seznam osnovnih sredstev.

Stroški amortizacije (namesto polne nabavne cene) se priznajo kot upravičen strošek, če je doba koristnosti sredstev (opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev) daljša od dobe trajanja projekta (ki ne pomeni obdobja sofinanciranja).

Stroške amortizacije je treba obračunati v skladu z nacionalnimi predpisi o obračunavanju amortizacije in v skladu z internimi akti upravičenca, če ti določajo daljša obdobja amortizacije. Stroški se priznajo največ v višini davčno priznane stopnje, ne glede na uporabljeno metodo amortiziranja.

Amortizacija se obračunava sorazmerno v vsakem ustreznem periodičnem poročilu. Vračilo stroškov amortizacije sredstev ni mogoče v celoti zahtevati samo v enem obdobju, ampak jih je treba razporediti glede na amortizacijsko dobo in celotno dobo trajanja projekta.

Upravičen je samo sorazmeren del stroškov amortizacije glede na delež uporabe za izvajanje projekta. Znesek (uporabljeni odstotek in čas trajanja) mora biti revizijsko preverljiv. Stroški amortizacije sredstev nikoli ne morejo preseči njihove nabavne vrednosti.

Dokazila:

- izpis iz registra osnovnih sredstev za sredstva, ki se amortizirajo in so predmet sofinanciranja; predstavljena metodologija izračuna amortizacije za obdobje sofinanciranja projekta in načina obračunavanja;
- račun za osnovno sredstvo, katerega amortizacija se uveljavlja kot upravičen strošek;
- izjava s podpisom in žigom odgovorne osebe upravičenca, da za nakup nepremičnin, opreme oziroma neopredmetenih osnovnih sredstev niso bila dodeljena javna nepovratna sredstva ali nepovratna sredstva Unije, ki bi pomenila podvajanje pomoči ter izpisi kontov iz poslovnih knjig upravičenca, ki to izkazujejo;
- izjava s podpisom in žigom odgovorne osebe upravičenca, da je amortizacija obračunana v skladu z veljavno zakonodajo.

2.10. Višina sofinanciranja posameznih upravičenih stroškov

Delež sofinanciranja znaša 80%. Razliko do 100 % upravičenih stroškov in neupravičene stroške krije upravičenec oz. projektni partnerji iz lastnih sredstev.

2.11. Projekti in državne pomoči

Finančna podpora se dodeli v obliki nepovratne finančne podpore v skladu s pravili državnih pomoči kot je to določeno v poglavju [XII. DRŽAVNE POMOČI iz Uredbe CLLD](#).

Javna podpora iz sklada ESRR se dodeljuje kot pomoč po pravilu *de minimis* v skladu z Uredbo 1407/2013/EU, priglášeno s [Programom izvajanja finančnih spodbud ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo 2015–2020](#).

Pomoč *de minimis* se šteje za dodeljeno z dnem sklenitve pogodbe, ki jo upravičenec sklene z MGRT. Upravičenec lahko na podlagi pravila *de minimis* pridobi največ do 200.000 EUR javne podpore v obdobju zadnjih treh proračunskih let, oziroma upravičenci, ki delujejo v cestnoprometnem sektorju največ do 100.000 EUR javne podpore v obdobju zadnjih treh proračunskih let. Pravilo *de minimis* ne velja za občine in druge javne institucije.

3. SREDSTVA JAVNEGA POZIVA IN ČAS IZVAJANJA PROJEKTOV

3.1. Sredstva, ki so na razpolago za sofinanciranje projektov

Okvirna višina razpoložljivih sredstev za sofinanciranje: **142.248,04 EUR** od tega:

- za tematsko področje **A) ustvarjanje delovnih mest skupaj 20.000,00 EUR;**
- za tematsko področje **C) Varstvo okolja in ohranjanje narave 102.248,04 EUR;**
- za tematsko področje **D) večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin skupaj 20.000,00 EUR.**

Delež sofinanciranja upravičenih stroškov znaša 80%. Razliko do 100 % upravičenih stroškov in neupravičene stroške krije upravičenec oz. projektni partnerji iz lastnih sredstev.

Sredstva za sofinanciranje projektov (javna podpora) se črpajo iz proračunskih postavk MGRT (za ESRR) in se nanašajo na sofinanciranje projektov v letu 2022. Stopnja sofinanciranja iz ESRR je sestavljena iz 80% EU-dela in pripadajočega dela javnega nacionalnega sofinanciranja. Proračunske postavke na katerih so zagotovljena sredstva za sofinanciranje projektov v letu 2022 so:

160359 PN9.5-CLLD izvajanje-V-EU (evropski del, vzhodna kohezijska regija)

160360 PN9.5-CLLD izvajanje-V-Slovenska udeležba (nacionalni del, vzhodna kohezijska regija).

3.2. Minimalni in maksimalni znesek in delež podpore

Najvišji znesek javne podpore za posamezen projekt je 50.000,00 EUR.

Najnižji znesek podpore za posamezen projekt je 5.000 EUR.

Projekti z javno podporo 20.000,00 EUR in več morajo biti partnerski projekti;

Kadar je vrednost posameznega projekta večja od 20.000,00 EUR, se lahko projekt izvaja v treh fazah, s tem, da posamezni znesek za izplačilo ne sme biti nižji od 5.000 EUR.

Delež sofinanciranja znaša 80% upravičenih stroškov.

3.3. Čas izvajanja projektov ter obdobje upravičenosti do sofinanciranja in vlaganje zahtevkov

Projekt se sme izvesti v obdobju upravičenosti, ki začne teči naslednji dan po **oddaji vloge v odobritev na MGRT**. Projeji morajo biti zaključeni najkasneje do 31.12.2022.

Upravičenec do sredstev **mora izvesti projekt v roku, ki bo določen v pogodbi z MGRT** in oddati zahtevek za izplačilo skupaj s poročilom na LAS najmanj 15 dni pred datum, ki je v pogodbi z MGRT določen kot datum vložitve zahtevka na MGRT.

Zahtevki za izplačilo javne podore se vložijo v elektronski sistem e-MA in jih v imenu upravičenca vloga LAS.

4. ODDAJA VLOGE IN IZBOR PROJEKTOV

4.1. Prijavna dokumentacija

Prijavna dokumentacija je sestavni del javnega poziva in je dosegljiva na spletni strani www.info@lasdrava.si.

4.2. Priporočila pri pripravi vloge

Prijavna vloga mora biti izpolnjena na obrazcu, ki je sestavni del prijavnice dokumentacije. Priložene in podpisane morajo biti vse izjave in dodatna dokumentacija.

Pri pripravi vloge priporočamo:

- pišite jasno in preprosto,
- upoštevajte omejitve dolžine besedil (kjer je to navedeno),
- odgovorite na vsa vprašanja,
- izpolnite stroškovni načrt (stroške planirajte realno),
- podpišite in žigosajte dokument (prijavitelj in partnerji).

4.3. Kako izpolniti posamezna poglavja prijavnice in stroškovnega načrta

Za pravilno in popolno prijavo je potrebno izpolniti vsa polja v prijavnici, ki so potrebna za odločanje. Prijavnice, ki ne bodo imele izpolnjenih vseh polj, bodo vrnjene prijaviteljem v dopolnitev.

Vsebino projekta in stroškovni načrt planirajte skupaj s partnerji, na realnih osnovah, pri čemer razmišljajte tudi o vlogah in nalogah posameznih partnerjev in potrebnih zunanjih izvajalcih ter povezanosti aktivnosti, rezultatov in stroškovnega okvira upravičenih stroškov.

4.4. Predložitev vloge

Vlogo, ki jo sestavljata prijavni obrazec v 1 tiskanem izvodu in na elektronskem mediju (CD, ključek), mora prijavitelj predložiti najkasneje **do zaprtja javnega poziva**.

Vlogo je potrebno poslati v zaprti kuverti s priporočeno pošto (velja poštni žig), od 15. dne po objavi javnega poziva na spletni strani LAS DRAVA do roka, določenega za sprejem vlog. Prijavitelj mora vlogo posredovati na naslov: **LAS DRAVA, TRG VSTAJE 11, 2342 RUŠE** s pripisom: **»NE ODPIRAJ – VLOGA NA JAVNI POZIV«** ter nazivom in naslovom pošiljatelja.

Kot datum oddaje vloge bo upoštevan čas oddaje vloge na pošto.

Vloge/prijave na javni poziv zbira vodilni partner. O prispelih prijavah/vlogah ter vrstnemu redu prispelih prijav (upošteva se datum in ura oddaje vloge na pošto) vodilni partner vodi seznam, ki ga objavi na spletni strani LAS.

Primer kuverte:

Naziv in naslov pošiljatelja	LAS DRAVA Trg vstaje 11 2342 Ruše
»ne odpiraj – vloga na javni poziv za izbor projektov«	

Pridržane pravice LAS

LAS si pridržuje pravico, da spremeni določbe javnega poziva, navodil in osnutka pogodbe skladno z morebitnimi dodatnimi navodili zadevnega sklada ESRR ter sklepi organov LAS.

4.5. Točkovnik

SPECIFIČNA MERILA	KRITERIJI	možno št. točk	MAX. št. točk
A) OSNOVNA MERILA			
Usklajenost projekta s tematskimi področji ukrepanja	A) Nova delovna mesta+D16:F46C16:F58	4	16
	B) Razvoj osnovnih storitev	4	
	C) Varstvo okolja in ohranjanje narave	4	
	D) Vključenost mladih, žensk, invalidov, in drugih ranljivih skupin	4	
Usklajenost projekta s cilji SLR	A 1) ustvariti nova delovna mesta in povečati število zaposlenih	1	15
	A 2) Vzpostaviti tematska partnerstva (mreže za vzpodbujanje podjetništva in oblikovanje lokalne ponudbe)	1	
	A 3) Razviti ponudbe novih lokalnih proizvodov in storitev	1	
	A 4) Vzpostaviti nove dejavnosti za oživiljanje vaških in mestnih jeder	1	
	B 1) obnovljena ali nova infrastruktura za kulturne, pristočasne in druge dejavnosti	1	
	B 2) obnoviti obstoječe in vzpostaviti inovativne storitve na podeželju	1	
	B 3) vzpostaviti območja naravnih in spominskih parkov	1	
	C 1) zmanjšati izpuste toplogrednih plinov in vlaganja v manjšo okoljsko infrastrukturo	1	
	C 2) prenoviti degradirana območja in degradiranih zgradb v mestnih/vaških središčih	1	
	C 3) ohranjati stanje naravnega okolja ob sočasni izrabi njegovih prednosti v turistične namene	1	
	C 4) vpeljati razne oblike trajnostne mobilnosti	1	
	D 1) vzpostaviti partnerstva za delo z mladimi ali starejšimi	1	
	D 2) vzpodbuditi ukrepe za aktivno staranje	1	
	D 3) razviti in vzpostaviti aktivni življenjski slog	1	
	D 4) vzpostaviti participativni proračun lokalnih skupnosti za vse aktivnosti vključevanja ranljivih skupin	1	
	PRISPEVEK K DOSEGANJU HORIZONTALNIH CILJEV: Projekt je v skladu s horizontalni cilji EU	Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje : ozaveščanja o podnebnih spremembah in prilagajanju nanje, študije in analize, kot tudi projekti v razvoj novih tehnologij in praks na področju blaženja in prilagajanja na podnebne spremembe.	
<u>Okolje</u> : projekti namenjene vzdrževanju naravnih pogojev za ohranitev živalskih in rastlinskih vrst, izboljšanje kakovosti življenja na podeželju in s tem ohraniti mozaičnosti lokalnega prostora LAS ter projekti ozaveščanja in promocije okoljsko naravnanih projektov		1	
<u>Inovacije</u> : projekti, ki uvajajo nove, inovativne razvojne rešitve in omogoča inovativne pristope bodisi z rabo lokalnih virov, bodisi s prenosom primerov dobrih praks v lokalno območje.		1	
<u>Enakost moških in žensk in nediskriminacija</u> : v projektu sodelujejo moški in ženske ali brezposelni ali ranljive skupine ali prebivalci odročnih naselij		1	
Projekt se izvaja na območju LAS	Na območju 1 občine v LAS DRAVA	1	3
	Na območju 2 občin v LAS DRAVA	2	

	Na območju 3 občin v LAS DRAVA	3	
	V občinah izven območja LAS DRAVA	0	
	V 1 upravičenem naselju	1	
	V 2 upravičenih naseljih	2	
	V 3 upravičenih naseljih	3	
	V neupravičenih naseljih	0	
Zavarovana in degradirana območja, na katera se nanaša projekt	projekt se NE izvaja na zavarovanem ali degradiranem območju	0	10
	Projekt se izvaja na zavarovanih območjih (VVO, NATURA, zavarovani objekti, porečja ipd.)	4	
	Projekt se izvaja na degradiranem območju	6	
V projektu sodelujejo ranljive skupine	V projektu ranljive skupine NE sodelujejo	0	12
	Ženske	3	
	Mladi do 27 let	3	
	Starejše od 50 let	3	
	Ostale	3	
B) VSEBINA PROJEKTA			
SWOT analiza	Slaba	0	5
	Dobra	3	
	Zelo dobra	5	
Ali je projekt inovativen?	Projekt NI inovativen	0	5
	Projekt je inovativen in prinaša nove rešitve ali pristope, ki predhodno še niso bili uporabljeni na območju LAS (uporaba novih metod, pristopov in programov, uvajanje novih storitev in proizvodov, uvajanje novih znanj,...)	5	
	Projekt je delno inovativen in v območju LAS nadgrajuje že poznane rešitve ali pristope (vsebina operacije ni nova, se pa izvaja na drugačen način ali vključuje nove ciljne skupine)	3	
Aktivnosti projekta	Aktivnosti so dobro razdelane; dobro je razvidna in razumljiva izvedba; dobro so razvidne vrste aktivnosti, odgovornost za izvajanje, časovni okvir in finančno ovrednotenje	4	4
	Aktivnosti so delno razdelane, izvedba projekta ni dobro razvidna in razumljiva	2	
	Aktivnosti so SLABO razdelane, izvedba projekta ni razvidna in razumljiva	0	
Rezultati in kazalniki projekta	Predvideni so 3 in več rezultatov in kazalnikov	3	3
	Predvidena sta 2 rezultata in kazalnika	2	
	Predviden je 1 rezultat in kazalnik	1	
C) FINANČNI DEL PROJEKTA			
Iz vloge je razvidno, da bo nosilec ali partnerstvo	Iz vloge je razvidno, da nosilec ali partnerstvo NISO sposobno izvesti projekta; naloge NISO jasno zapisane, NI opisana odgovornost za posamezno aktivnost	0	5

finančno sposobno izvesti projekt	Iz vloge je DELNO razvidno, da bo nosilec ali partnerstvo sposobno izvesti projekt; naloge so jasno zapisane, opisana je odgovornost za posamezno aktivnost, vendar so finančne aktivnosti samo delno usklajene z zapisanimi nalogami, odgovornostjo oz. aktivnostmi	3	
	Iz vloge je razvidno, da bo nosilec ali partnerstvo sposobno izvesti projekt; naloge so jasno zapisane, opisana je odgovornost za posamezno aktivnost	5	
D) OSTALI PODATKI O VLOGI			
Skladnost projekta	Poglavja SO med seboj SKLADNA IN MERLJIVA	2	2
	Poglavja so med seboj DELNO skladna in usklajena	1	
	Poglavja med seboj NISO skladna in usklajena	0	
Partnerstvo v projektu	V projektu sodeluje samo nosilec projekta	0	4
	V projektu sodeluje nosilec in 1 -3 partnerji	2	
	V projektu sodeluje nosilec in 4 ali več partnerji	4	
SKUPAJ A + B + C + D			88
E) DODATNA MERILA			
Problemsko območje	Projekt se NE izvaja na problemskem območju	0	2
	Projekt se izvaja na problemskem območju Občine Ruše ali Selnica ob Dravi (po pravilih EKSRP)	2	
	Projekt se izvaja na problemskem območju v naseljih Ruše ali Selnica ob Dravi (po pravilih ESRR)		
Raznolikost partnerstev (medsektorsko sodelovanje, lokalni akterji ipd.)	V izvedbo projekta NI vključenih partnerjev	0	3
	V izvedbo projekta so vključeni partnerji iz vsaj treh različnih sektorjev , področij ipd.	3	
	V izvedbo projekta so vključeni partnerji iz vsaj dveh različnih sektorjev , področij ipd.	1	
Dodana vrednost v projektu	Dostop javnosti do rezultatov projekta	1	1
Nova delovna mesta	Za vsako novo ali ohranjeno delovno mesto 1 točka - maksimalno 3 točke	1	3
Novi programi, produkti, storitve	1 točka za vsak nov program, produkt ali storitev (maksimalno 2 točki)	1	2
Vpliv na okolje	Načrtovane aktivnosti izboljšujejo stanje okolja ali uvajajo nove aktivnosti za prilagajanje podnebnim spremembam	1	1
SKUPAJ E			12
SKUPAJ VSEH TOČK			100

4.6. Javna objava rezultatov javnih pozivov

LAS bo skladno z Zakonom o dostopu do informacij javnega značaja in zakonom o varstvu osebnih podatkov objavil naslednje informacije o dobitnikih in projektih (velja za vse vrste medijev – vključno z internetom):

- ime vodilnega partnerja in njegovih projektnih partnerjev,
- povzetek projekta (cilji, aktivnosti, rezultati),
- višino odobrenega zneska sofinanciranja ter stopnja sofinanciranja skupnih upravičenih stroškov projekta, ki ga sofinancirajo zadevni skladi,
- geografska lokacija projekta,
- druge informacije, o katerih se LAS dogovori z vodilnim partnerjem.

5. KAJ JE POTREBNO VEDETI O IZVAJANJU PROJEKTOV

5.1. Ključne odgovornosti upravičencev: vodilnega partnerja in projektnih partnerjev

Vodilni partner (glavni nosilec projekta):

- je na podlagi pogodbe z LAS dolžan skleniti pogodbo s projektnimi partnerji, s katero partnerji določijo medsebojne pravice in obveznosti;
- je odgovoren LAS za to, da bodo njegovi partnerji izpolnjevali svoje obveznosti iz te pogodbe;
- ima odgovornost za zagotavljanje izvedbe celotnega projekta;
- zagotavlja, da so izdatki, ki so jih navedli projektni partnerji, dejansko nastali pri izvajanju projekta ter ustrezajo dejavnostim, o katerih so se omenjeni partnerji dogovorili;
- se mora prepričati, da so partnerji prikazali dejanske izdatke (upravičene stroške);
- pri projektnih partnerjih zbira informacije, navzkrižno preveri potrjene izdatke z napredkom projekta ter posreduje poročila LAS;
- usklajuje spremembe projekta z LAS ter odločitve posreduje partnerjem;
- upošteva vse pravne akte, ki so podlaga za javni poziv za projekte LAS in drugo zakonodajo (Zakon o javnem naročanju,...) ter navodila LAS.

Projektne partnerji :

- so dolžni podpisati in uresničevati partnersko pogodbo,
- so odgovorni za izvedbo dogovorjenih nalog v projektu,
- so dolžni prevzeti odgovornost za kakršno koli nepravilnost glede prijavljenih izdatkov,
- so dolžni posredovati zahtevana poročila in dokazila o izvedenih nalogah vodilnemu partnerju v rokih, ki jih določi vodilni partner,
- so dolžni upoštevati vse pravne akte, ki so podlaga za javni poziv za projekte LAS in drugo zakonodajo (Zakon o javnem naročanju,...) ter navodila LAS.

5.2. Finančno upravljanje projekta

Vsak projektni partner mora voditi ločeno računovodsko evidenco za projekt. Vsak partner mora zagotoviti revizijsko sled: hraniti mora vse dokumente povezane s projektom (originale) ter pri izboru zunanjih izvajalcev upoštevati Zakon o javnem naročanju in navodila LAS. Za vse izdatke, ki jih bo sofinanciral LAS je potrebno dokazati, da so dejansko nastali, bili plačani in so bili potrebni za izvedbo projekta.

5.3. Poročanje, spremljanje in kontrola upravičenosti stroškov

Nosilni partner in projektni partnerji so dolžni poročati LAS o napredku projekta. Priporočamo, da vzpostavite sistem spremljanja in vrednotenja napredovanja projekta (npr. doseganje časovnega plana, rezultatov, indikatorjev,...).

Upravičenci morajo LAS o napredovanju projekta z vsebinskimi in finančnimi poročili za zaključene aktivnosti in plačane račune poročati v rokih, ki jih določi LAS. Končno poročilo mora upravičenec predložiti najkasneje 30 dneh po zaključku projekta (datumu, ko projektni partnerji izvedejo zadnje plačilo).

Kontrola s strani LAS zajema: administrativne, tehnične in fizične vidike projekta. Opravi se administrativno preverjanje vsakega zahtevka za povračilo sredstev (vključujoč navezavo na vsebino oz. povezanost s cilji, aktivnostmi in rezultati projekta). LAS lahko opravi tudi pregled na kraju samem.

5.4. Promocija sofinancerjev, projekta in njegovih rezultatov

Promocija je sestavni obvezni del vsakega projekta. Pri planiranju promocijskih aktivnosti upoštevajte načelo ekonomičnosti in načelo doseganja ciljnih publik.

Vodilni parter/partnerji v projektu morajo obvezno glede obveščanja upoštevati [Navodila organa upravljanja na področju komuniciranja vsebin kohezijske politike v programskem obdobju 2014 – 2020](#).

5.5. Spremembe projekta

V kolikor v času trajanja projekta projektni partnerji ugotovijo, da je potrebno zaradi v projektu predvidenih ciljev in rezultatov prerazporediti naloge med partnerji, spremeniti vsebino ali trajanje projekta, kar posledično vpliva na stroškovni ali vsebinski načrt projekta, so dolžni navedena dejstva z obrazložitvijo sprememb sporočiti LAS na posebnem obrazcu.

Upravni odbor LAS odobri/zavrne spremembo projekta.

V upravičenem obdobju izvajanja projekta je možno **največ dva krat zaprositi za spremembo projekta**. Spremembe je možno upoštevati šele po potrditvi sprememb s strani LAS in MGRT. Če upravičenec projekta ne izvede v skladu s prijavljeno in odobreno vsebino ali odobreno spremembo, ni upravičen do podpore.

5.6. Zaključek projekta in obveznosti po zaključku projekta

Upravičenec mora podprto naložbo uporabljati izključno za namen in dejavnost, za katero je bila javna podpora izplačana **še 5 let po zadnjem izplačilu javne podpore**. Upravičenec, ki uvede bistvene spremembe, odtuji predmet podpore ali predmet podpore uporablja v nasprotju z namenom, za katerega je prejel javno podporo, mora **vsa izplačana sredstva vrniti** v proračun Republike Slovenije skupaj z zakonitimi zamudnimi obrestmi.

Upravičenec mora vso **dokumentacijo**, ki je bila podlaga za izplačilo podpore, **hraniti še najmanj pet let** od dneva zadnjega izplačila podpore, če ni v skladu s shemo državnih pomoči opredeljeno drugače. Upravičenec, ki krši to obveznost, mora v proračun Republike Slovenije **vrniti deset odstotkov** izplačanih sredstev skupaj z zakonitimi zamudnimi obrestmi.

Upravičenec bo zavezan, da bo še 5 let po zaključku projekta dostavljal letna poročila o doseganju kazalnikov, pri čemer se uporablja določilo 71. člena Uredbe 1303/2013/EU (pri naložbah v infrastrukturo in produktivnih naložbah, ki jih izvajajo MSP je izjema v trajnosti projekta - kazalniki se spremljajo 3 leta).

Upravičenec mora omogočiti dostop do dokumentacije o projektu **ter kontrolo na kraju samem** vodilnemu partnerju LAS, kontrolnim organom, organu upravljanja, revizijskemu organu in drugim organom, ki opravljajo nadzor nad porabo finančnih sredstev ESRR. Upravičenec, ki iz neutemeljenega razloga ne omogoči takšne kontrole in jo nepreklicno odkloni, mora v proračun Republike Slovenije **vrniti vsa izplačana sredstva** skupaj z zakonitimi zamudnimi obrestmi.

Upravičenec mora označiti podprti projekt v skladu z [Navodila organa upravljanja na področju komuniciranja vsebin kohezijske politike v programskem obdobju 2014 – 2020](#). Če upravičenec krši določbo 65. člena in šestega odstavka 78. člena Uredbe CLLD na način, da označenosti ne zagotavlja v obdobju obveznosti označevanja, se izrečejo sankcije v naslednjih deležih:

- po prvi ugotovitvi kršitev se upravičencu izreče opozorilo,

- po drugi in vsaki nadaljnji ugotovljeni kršitvi se upravičencu do odprave pomanjkljivosti zaustavi izplačilo.

Če se ugotovi, da je upravičenec **namerno vložil napačno vlogo** za odobritev (sofinanciranje) projekta ali zahtevek za izplačilo (navajanje lažnih podatkov, izjav), mora v proračun Republike Slovenije **vrniti vsa izplačana sredstva** skupaj z zakonitimi zamudnimi obrestmi. Upravičenec se izključi iz zadevnega podukrepa za koledarsko leto neizpolnitve obveznosti in naslednje koledarsko leto.

Kadar upravičenec ne izvede projekta v skladu z odobreno vsebino in krši določbe dvanajstega odstavka 29. člena Uredbe CLLD, se mu podpora ne izplača.

Če upravičenec **ne doseže ciljev projekta**, kot je to opredelil v vlogi za odobritev (sofinanciranje) projekta, se mu obseg podpore v sorazmernem deležu zniža, kar pomeni, da se mu zniža delež podpore v enakem odstotku, kot ni bil dosežen zastavljeni cilj.

Upravičenec mora za potrebe spremljanja in poročanja omogočiti vodilnemu partnerju LAS podatke o poteku projekta ter doseganju mejnikov, ciljev in kazalnikov. Ustrezne informacije mora upravičenec nuditi LAS tudi po zaključku projekta – do zaključka vseh obveznosti LAS v programskem obdobju 2014 – 2020. V zvezi s tem se sklene posebna pogodba med LAS in upravičenci.

Upravičenec s prijavo na javni poziv dovoljuje uporabo osebnih podatkov in podatkov o projektu za potrebe nadzora, poročanja in predstavljanja projektov ter LAS v javnosti.

Če prijavitelj, katerega projekt je izbran za financiranje s strani LAS, vrne sklep upravnemu odboru zaradi odstopa od vloge, ne podpiše pogodbe o financiranju projekta z MGRT, če pravočasno, pred podpisom pogodbe z MGRT pisno izjavi, da predlaganega projekta ne bo izvedel, ali če ne sprejme izvedbe projekta z znižanimi sredstvi, se šteje, da njegova prijava ni bila vložena. V tem primeru upravni odbor izbere za financiranje naslednji projekt iz liste ocenjenih projektov.

Če predlagatelj/upravičenec **ne odstopi od izvedbe projekta v roku 30 dni od podpisa pogodbe** o sofinanciranju projekta z MGRT, ali zamudi rok za vložitev zahtevka za izplačilo, ki je določen v pogodbi o sofinanciranju, ni upravičen do sredstev iz naslova podpore in se ga izključi iz sodelovanja v ukrepih LAS za koledarsko leto neizpolnitve in naslednje koledarsko leto.

Druge obveznosti izvajalcev projektov do LAS:

- sprotno informiranje LASa o vsem, kar se nanašajo na potrditev in izvajanje projekta;
- takoj po prejemu morajo posredovati vodilnemu partnerju kopijo podpisane pogodbe z MGRT oziroma v primeru nestrinjanja s pogoji izvajanja obvestiti vodilnega partnerja, da odstopajo od projekta;
- sproti obveščati vodilnega partnerja o vseh spremembah pri izvajanju projekta;
- dovoljevati izvajanje notranjih control LAS v času izvajanja in po končanju projekta;
- in drugo, v sklad z zahtevami upravnega odbora.

V primeru neizpolnjevanja obveznosti do LAS so predvidene naslednje sankcije:

- izključitev iz članstva v LAS;
- prepoved sodelovanja v organih LAS;
- prepoved sodelovanja v naslednjih javnih pozivih LAS;
- prepoved do dodeljevanja občinskih sredstev v programskem obdobju 2014-2020;
- povračilo škode, ki je nastala LASu zaradi izgube sredstev v primeru izgube pravice do izplačila javne podpore za odobren projekt.

Kraj in datum: Ruše, november 2021

LOKALNA AKCIJSKA SKUPINA Drava